

Helyi
Esélyegyenlőségi
Program

Nyirád Község Önkormányzata

2018 - 2023

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés	3
A település bemutatása	3
Értékeink, küldetésünk	17
Célok.....	18
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	19
1. Jogszabályi háttér bemutatása	19
2. Stratégiai környezet bemutatása.....	21
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	23
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	47
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	58
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	64
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	72
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	77
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	79
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	80
1. A HEP IT részletei.....	80
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	80
A beavatkozások megvalósítói:.....	81
Jövőképünk.....	81
Az intézkedési területek részletes kifejtése	82
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	87
3. Megvalósítás	89
A megvalósítás előkészítése	89
A megvalósítás folyamata	89
Monitoring és visszacsatolás	91
Nyilvánosság	91
Érvényesülés, módosítás	93
4. Elfogadás módja és dátuma	94

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Nyirád Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

A TELEPÜLÉS FEKVÉSE

Nyirád község a Dunántúl középső részén, a Bakony hegység délnyugati lábánál, Veszprém megye déli részén található. Az Agár-tető északnyugati nyúlványainak tövében, a Kis-Bakony és a Deák-hegy alatt simuló lankás területre települt a község. A falu északkeleti határában folyik a Kígyós-patak, északi határában egy halastó is található.

1. ábra - A Bakony hegység lábai Nyirád mellett

Fényképezte: Orovecz Melinda

Ajka - Tapolca - Devecser - Sümeg városok által határolt terület középpontjában fekszik, mind a négy várostól körülbelül 15 kilométernyi távolságra.

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

A KÖZSÉG TÖRTÉNETE

Nyirád nevének eredetére kétféle magyarázatot ismerünk. A hivatalos szerint: a magyar nyír, nyírfa származéka, - köztudatban is ez a magyarázat él. Más véleményen van Zala megye legjobb ismerője, a megye történetének megírója, dr. Holub József, aki azt írja, hogy a falu nevében az egyik honfoglaló magyar törzs, a Nyír törzs neve él, akiknek ősi szálláshelye lehetett a róluk elnevezett Nyirád falu és vidéke. A település első említése egyébként a XII. század elejéről való, a helység neve 1272-ben Nerrad, 1531-ben Nyrrad, majd 1557-ben Nyrad formában említődik.

A nagy kiterjedésű községhatárt szinte minden oldalról erdő veszi körül, az ott található régészeti lelőhelyek, az előkerült tárgyi emlékek bizonyítják, hogy a település, illetve annak közvetlen környéke szinte ősidők óta lakott volt.

A település lakói a XX. század első harmadáig főleg mezőgazdasági tevékenységből éltek. 1937-ben nyitották meg a falu határában az első bauxitbányát, mely gyökeresen átrendezte az itt élők életkörülményeit, a tevékenység bővülésével egyre többen vállaltak munkát a bányánál, s kezdett kialakulni az ipari munkásság.

Az 1950-es évek első felében a bauxitbánya vezetésének Nyirádra településével, erőteljes fejlődésnek indult a község. Felépült a falu nyugati határában egy lakótelep, mely már vezetékes ivóvíz- és csatornahálózzal lett ellátva. Annak idején korszerűnek számító művelődési ház kezdte meg működését, és a települést ellátó üzlethálózat is kialakult. Megkezdődött az utak, utcák portalanítása, járdaépítés, valamint a felszíni csapadékvíz tervszerű elvezetése.

A település dinamikus fejlődésének időszaka 1953-tól az 1970-es évek elejéig tartott. A község lélekszáma a 60-as években tetőzött, amikor megközelítette a 2500 főt.

Nyirád közvetlen környezetében a bauxitbányászat a 90-es évek közepén teljes egészében befejeződött, s e tény fokozottan sújtotta a lakosságot. Szinte nincs olyan helybeli család, aki ne lett volna kapcsolatban a bányavállalattal.

NEVEZETESSÉGEK, TURISZTIKA

A község legfontosabb nevezetességei közé tartozik Erzsébet királyné ércből készült szobra, amelyet 1899. május 16-án állítottak fel. A szobor szomszédságában egy soha ki nem apadó forrás található, mely a falu észak-északkeleti felének lankáján terül el, közvetlenül a Devecsert Tapolcával összekötő útszakasz mellett.

Nyirád legfontosabb műemléke a római katolikus templom, amely 1247-ben szerepelt először írásos emlékből, majd

2. ábra - Erzsébet királyné szobra Nyirádon

Fényképezte: Orovecz Melinda

3. ábra - Nyirádi római katolikus templom

Fényképezte: Orovecz Melinda

Acsády Ignác veszprémi püspök építtetett újjá 1731-ben. Az épület egy gyönyörű barokk főoltárral rendelkezik. A mellette álló arkádós udvarú plébániaház a 18. század legvégén épült szintén barokk stílusban, de eredeti szerepét csak részben tudta betölteni, inkább reprezentatív épületként használták.

A település külterületén található a Nyirádi Motorsport Centrum, Közép-Európa egyik legkorszerűbb és legkedveltebb rallypályája, ahol több neves hazai és nemzetközi futamot rendeznek meg évente, illetve kisebb rendezvények, céges tréningek és szabadidős tevékenységek kedvelt helyszíne is.

A település határában számos természeti látnivalót fedezhetünk fel. Közülük a Darvas-tói Lefejtett Bauxitlencse Természetvédelmi Terület a legismertebb, mely a Sümeg felé vezető út mellett, a településtől nagyjából 5 kilométerre található (A6, Mp5, S2 túraútvonalak²), s legkönnyebben kerékpárral vagy gyalogosan közlekedve közelíthető meg. Az 500 méter hosszú, 80-100 méter széles és 10-30 méter magas bauxitlencse a földtörténeti középkorban, a dolomitközetek tektonikus mélyedésében ülepedett ki. Jól tanulmányozhatók itt az elmúlt földtörténeti korok tektonikus mozgásai, a víznyelők és a különböző dolomitformák, sőt a bauxitlencsében ősmaradványok lenyomatai is találhatóak.

Nyirád közvetlen közelében fekszik a 2005. július 14. óta védett, 360 hektáros Nyirádi Sár-álló Természetvédelmi Terület, ahol növénytanilag ritkaságok lelhetők fel, mint például a változó vízállású cseres- kocsányos tölgyesek, nyírligetek, kékperjés rétek, mocsárrétek és mészkőrölő gyepek. Mivel a települést déli-délkeleti irányból a Bakony lábai óvják, kiválóan alkalmas a környék kirándulásához.

A már fent említetteken kívül több gyalogos turistaútvonal is található a közelben, melyek felkeresése közben pompás környezetet és gazdag élővilágot fedezhetnek fel a természetjárók. A falu határától a turistaösvényeket követve többek között az Agár-

4. ábra - Turistaösvény az Agár-tető felé

Fényképezte: Orovecz Melinda

² Túraútvonalakat lásd : <http://www.kerekparturak-bakony.hu>

tetőre is fel lehet jutni - és közben mesebeli tájakat barangolhatnak be. A falu határától hamar elérhető akár gyalogosan, akár kerékpárral a Fingó - kútnak nevezett tiszta vizű erdei forrás, amely a föld mélyéről feltörő gázok okozta buborékok képződéséről kapta a nevét. A forrás körül pihenőhelyet alakítottak ki, ahol megfelelő időjárási viszonyok mellett akár szalonnát sütni is lehet. Továbbhaladva a Csöpögő- forrás és ún. Magház és egy újabb erdei pihenőhely terül a természetbúvár szeme elé, mely a múlt megidézésének egy darabkája- a pihenőhely eredetileg "Okolicsányi hálás" néven volt ismert, mint az Esterházy hitbizomány erdőőr lakja.

Követve az ösvényt, illetve attól kicsit letérve a Dabospusztai templomrom (vagy, ahogy a helyiek ismerik, 'Pusztatemplom') tekinthető meg. Nem messze tőle, - az erdő mélyén - pedig a kíváncsiskodó rábukkanhat az ún. Királykútra és a Hertelendy-kastély romjaira. Ez utóbbit

sajnos a természet egyre jobban visszaköveteli magának, de a még megmaradt, robusztus köveivel a régmúlt időköt idézi fel. Érdekességként megemlítendő még, hogy több legenda is kötődik a település közelében lévő erdőkhöz, a legismertebb Savanyú Jóska betyáré, aki a monda szerint itt is bujdosott – s később barlangot is neveztek el rejtekhelyéről, mely szintén a túraösvényről elérhető.

5. ábra - Dabospusztai templomrom

Fotó:<http://www.osszefogasnyiradert.eoldal.hu/fenykepek/kirandulas-nyirad-hataraban/dabos/pusztatemplom-2...-.html>

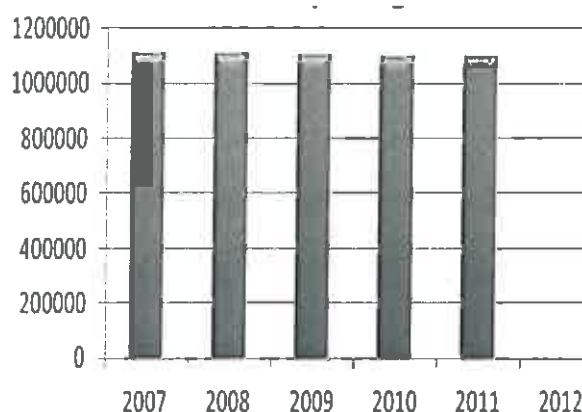
NÉPESSÉG

A régiós (Közép-Dunántúli régió), illetve megyei (Veszprém megye) népességre, népesedére jellemző adatai az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszerből (TeIR) kerültek kigyűjtésre.

Régiós adatok:

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

	Fő	Változás
2007	1104841	
2008	1103132	100%
2009	1098654	100%
2010	1094104	100%
2011	1090346	100%
2012	n.a.	-

Forrás: TeIR

A régiós adatokból látszik, hogy a Közép-Dunántúl területén a lakónépesség száma lassú ütemben ugyan, de folyamatosan csökkenő tendenciát mutat.

2. számú táblázat - Állandó népesség

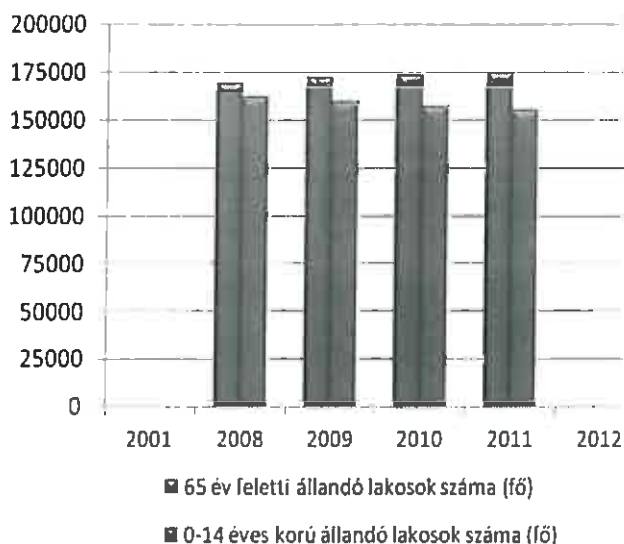
	fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
nő	570609	538683	1109292	51%	49%
0-2 évesek			29272		
0-14 éves	75349	79600	154949	49%	51%
15-17 éves	17998	19049	37047	49%	51%
18-59 éves	348174	341218	689392	51%	49%
60-64 éves	38500	32825	71325	54%	46%
65 év feletti	108536	65991	174527	62%	38%

Forrás: TeIR

A régiós átlag szerint körülbelül ugyanolyan arányban vannak jelen a férfiak és nők is, ám korcsoportos elosztásban ez az arány már differenciáltabb. A fiatalabb korosztályban (0-59 évesek) szinte azonos arányokat találunk, majd az idősebb korcsoportnál (60-64 évesek) egy kisebb ugrás figyelhető meg a nők dominanciájának javára. A 65 év felettek esetében pedig már egyértelműen több nőt találunk, mint férfit.

3. számú táblázat - Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001	n.a.	n.a.	-
2008	169239	161860	104,6%
2009	172067	159522	107,9%
2010	173419	156789	110,6%
2011	174527	154949	112,6%
2012	n.a.	n.a.	-

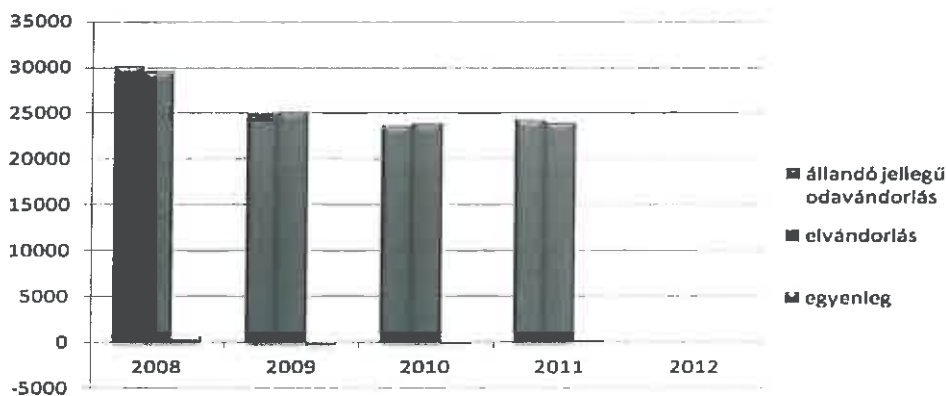
Forrás: TeIR

A Közép-Dunántúli régióra a népesség lassú, folyamatos elöregedése a jellemző. Évről-évre nő a 65 év feletti állandó lakosok száma, s emellett csökkenő tendenciát mutat a 0-14 év közötti gyermekek száma.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2008	30105	29461	644
2009	24780	25097	-317
2010	23562	23787	-225
2011	24162	23935	227
2012	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR

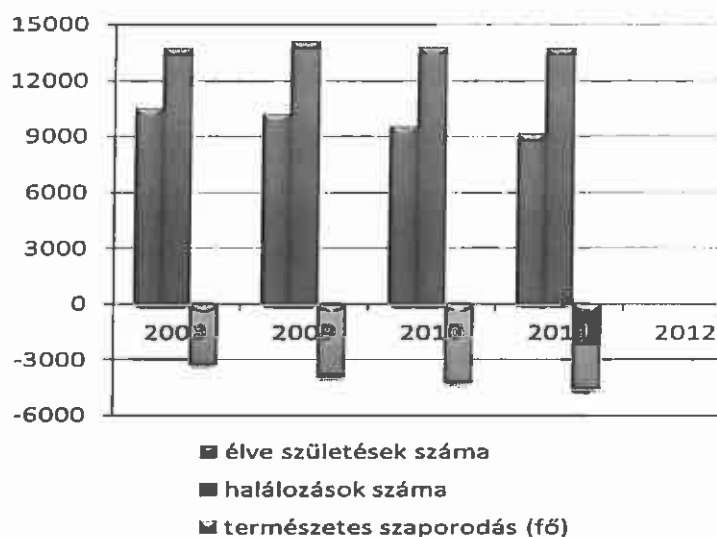

A Közép-Dunántúli régióban a belföldi vándorlások hullámzó képet mutatnak. 2008-ban egyáltalán nem volt jellemző az elvándorlás, ebben az évben magasabb volt az odavándorlás (mintegy többen költöztek erre a régióra), mint az elvándorlás (tehát a más régióba költözés). Majd a következő 2 éven az elköltözők lettek magasabb számban. 2011-ben pedig ismételten többen találták vonzóknak ezt a régiót, és telepedtek le itt.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	10472	13722	-3250
2009	10161	14079	-3918
2010	9508	13776	-4268
2011	9167	13724	-4557
2012	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR

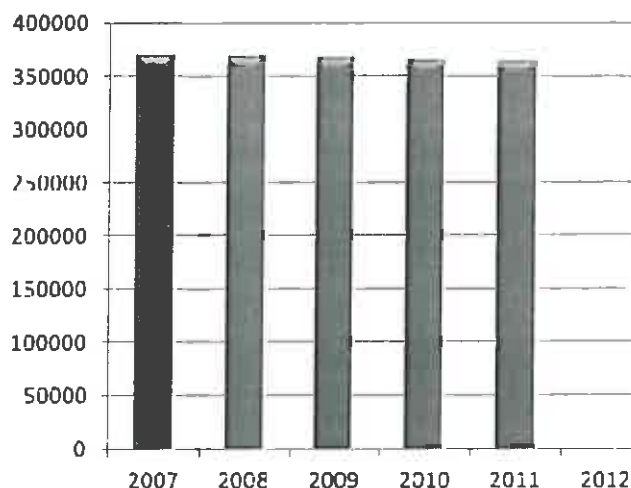
A táblázat és a diagram jól szemlélteti a régió természetes szaporodásának negatív statisztikáját. A vizsgált években a halálozások száma jócskán meghaladta az élve születések számát, így a természetes szaporodás negatív előjelű, ami évről-évre tovább növekszik.

Megyei adatok:

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

	Fő	Változás
2007	368325	
2008	367479	100%
2009	366264	100%
2010	364669	100%
2011	363189	100%
2012	n.a.	-

Forrás: TeIR

Veszprém megyei lakónépességének száma – követve a régióra jellemző tendenciát – folyamatos, lassú csökkenést mutat, évente körülbelül 800- 1500 emberrel lesz kevesebb a lakók száma.

2. számú táblázat - Állandó népesség

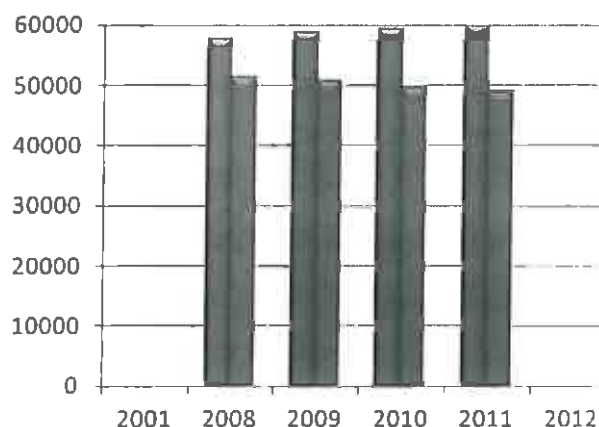
	fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
nő	186450	176739	363189	51%	49%
0-2 évesek			9170		
0-14 éves	23943	25037	48980	49%	51%
15-17 éves	5771	6134	11905	48%	52%
18-59 éves	107296	111510	218806	49%	51%
60-64 éves	12608	10958	23566	54%	46%
65 év feletti	36832	23100	59932	61%	39%

Forrás: TeIR

Az állandó népesség arányának tanulmányozásakor szembetűnő, hogy szinte teljesen megegyezik a Közép-Dunántúli régióra jellemző statisztikai adatokkal. A nők és férfiak egészét vizsgálva, a két nem aránya megyénkben is szinte megegyező arányokat mutat (51-49%). A 0-59 éves korosztály tekintetében is kicsi elmozdulás van a nemek aránya között, de körülbelül azonos számokat mutat a nők-férfiak statisztikája. Nagyobb számarány a 60-64 éves korcsoportnál található, ahol már egyértelmű a nők többsége, majd ez a dominancia több mint 60%-os lesz a 65 év feletti idősök esetében.

3. számú táblázat - Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési Index (%)
2001	n.a.	n.a.	-
2008	57852	51560	112,2%
2009	58887	50892	115,7%
2010	59492	49731	119,6%
2011	59932	48980	122,4%
2012	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR

■ 65 év feletti állandó lakosok száma (fő)

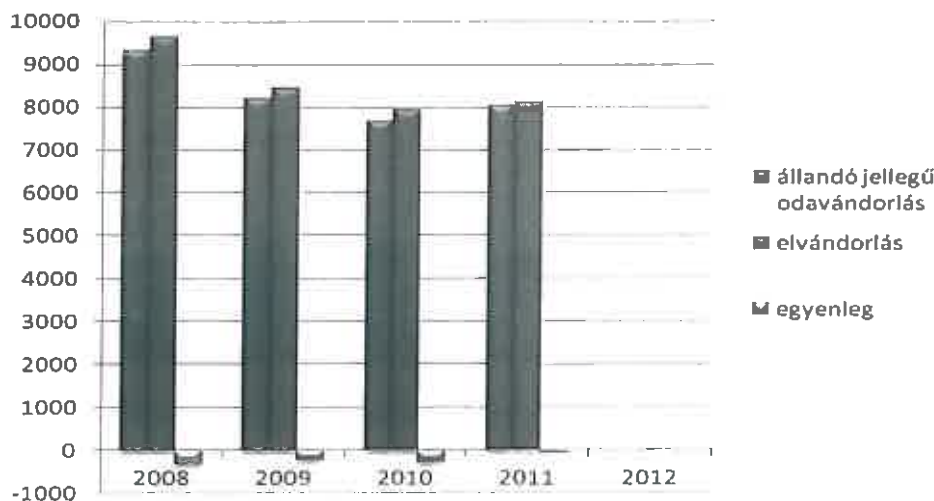
■ 0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)

Veszprém megyére is - mint a régióra,- az előregedés jellemző, sőt itt még magasabb arányokat találunk minden évben. Míg a 65 éven felüliek száma ütemesen növekszik, addig a 0-14 év közötti gyermekek száma csökkenő tendenciát mutat felénk.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

	állandó jellegű odavándorlás	elvándorlás	egyenleg
2008	9308	9637	-329
2009	8200	8432	-232
2010	7648	7925	-277
2011	8015	8094	-79
2012	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR

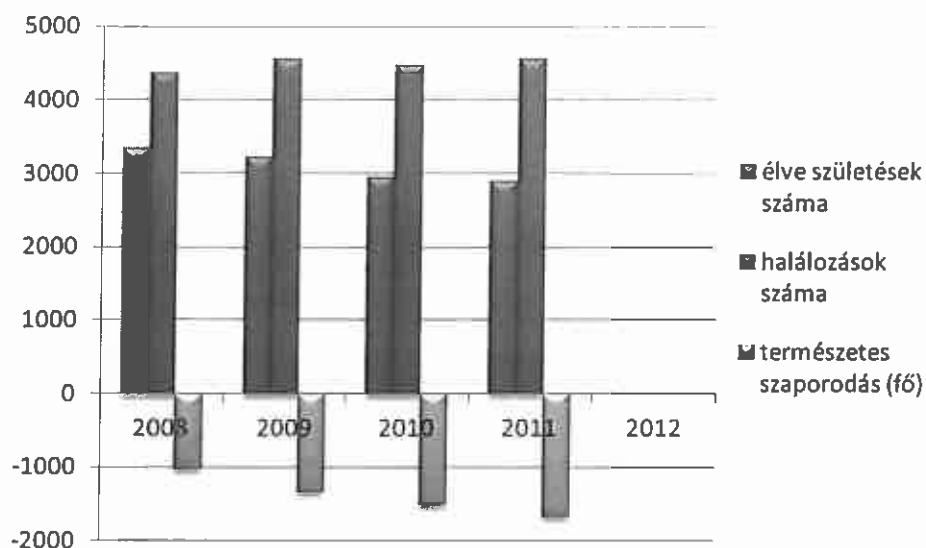

Veszprém megyében az elvándorlások aránya eltér a régiós átlagtól. 2008 és 2011 között minden évben az elvándorlók voltak többen az odavándorlókkal szemben. Ám meg kell említeni, hogy az oda- és elvándorlók egyenlege kisebb-nagyobb ütemben, de csökken.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2008	3331	4363	-1032
2009	3220	4557	-1337
2010	2945	4469	-1524
2011	2881	4559	-1678
2012	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR

Mint a Közép-Dunántúli régióban, Veszprém megyében is negatív előjelű a természetes szaporodás, tehát több a halálozások száma, mint az élve születéseké. De itt is fontos megemlíteni, hogy a népesség fogyatkozása itt is egyre lassuló ütemet mutat.

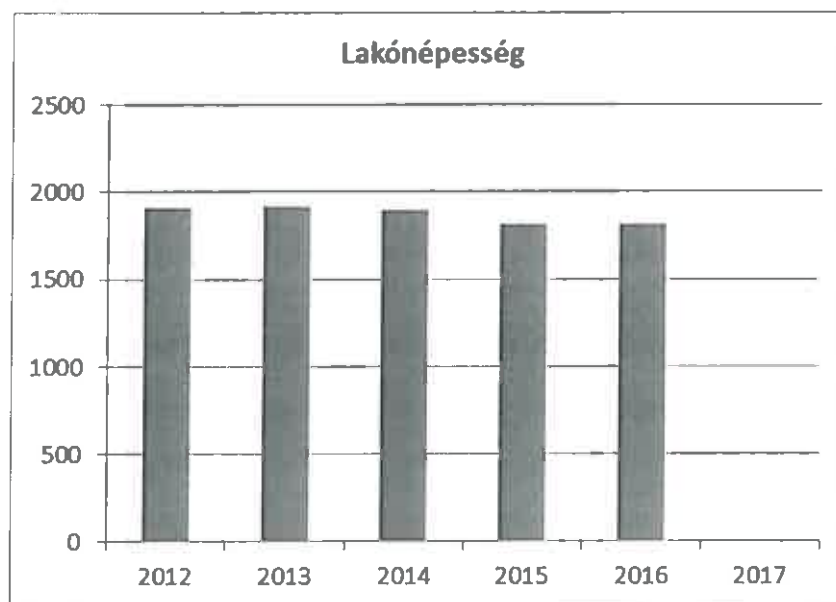
Helyi adatok

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő (TS 0101)	Változás
2012	1911	bázis év
2013	1914	100,2%
2014	1895	99,0%
2015	1812	95,6%
2016	1812	100,0%
2017	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Egyre kisebb lakónépességre lehet kiterjeszteni majd az esélyegyenlőségi program megvalósítását, ezért célszerű belefoglalni a program intézkedéseibe az olyan pontokat, melyek megakadályozhatják a további népességcsökkenést.

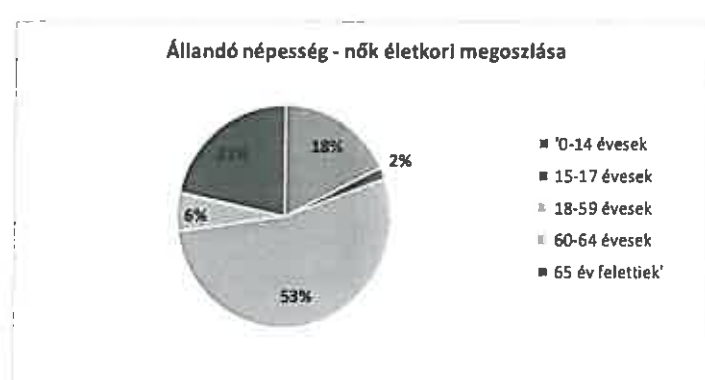
2. számú táblázat – Állandó népesség

	fő			%	
	nők	férfiak	összesen	nők	férfiak
nő	1016	982	1998	51%	49%
0-2 évesek					
0-14 éves	168	161	329	51%	49%
15-17 éves	37	59	96	39%	61%

Nyírad Község Helyi Esélyegyenlőségi Programja

18-59 éves	551	584	1135	49%	51%
60-64 éves	62	48	110	56%	44%
65 év feletti	198	130	328	60%	40%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

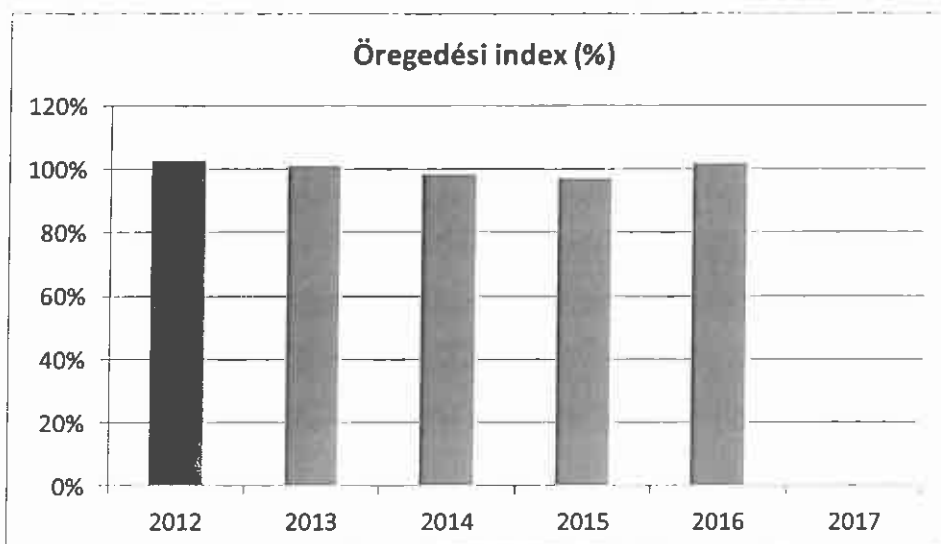

A táblázat adatai szerint a nők száma magasabb, mint a férfiaké, valamint a fiatal nők és az idősebb nők korosztályának száma is kimagasló. (Bár az új adatok szerint a 18 és 59 éves emberek közül a férfiak százaléka megnőtt az előző évekhez képest, de ez nem jelentős arányban). Ezért fontos, hogy az esélyegyenlőségi program is foglalkozzon ezzel a célcsoporttal. De nemcsak a fiatalok, hanem az idősödő korosztály száma is növekvő tendenciát mutat, melyet a diagramok is igazolnak.

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 0328)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 0327)	Öregedési index (%) (TS 0401)
2012	336	327	102,75%
2013	332	328	101,22%
2014	326	330	98,79%
2015	319	328	97,26%
2016	337	330	102,12%
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

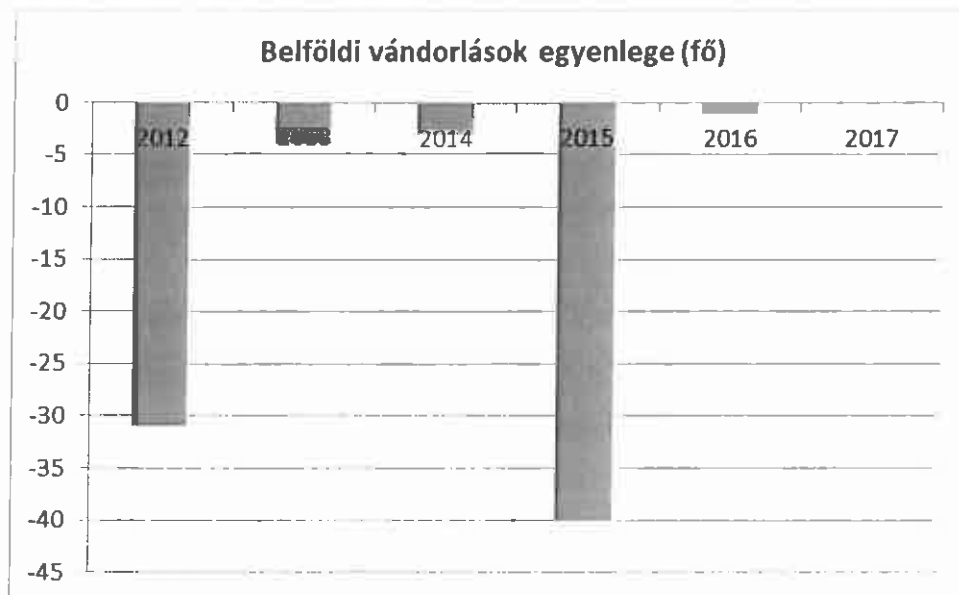

2012 óta minden évben csökkenést mutat az öregedési index, kivéve a 2016-os évet, ugyanis, akkor a 337 fő a 65 év feletti állandó lakosok száma, ami több 1-gyel, mint a nyitóévé. Az első évből arra lehetett következtetni, hogy a társadalom előregedik, viszont ha a táblázatot megnézzük, igaz csak kis mértékben, de a fiatal lakosok száma több mint az idősebb korosztályé bizonyos években. Nagyon fontos, hogy az időseket is, mint külön célcsoport elemezzük pont ezért, hiszen nekik több figyelemre és fokozottabb ellátásra van szükségük, melyben a fiatal korosztály nagyban hozzájárul.

4. számú táblázat – Belföldi vándorlások

Év	Állandó jellegű odavándorlás (TS 0601)	Elvándorlás (TS 0600)	Egyenleg	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (TS 0602)
2012	19	50	-31	-15
2013	39	43	-4	-2
2014	48	51	-3	-1
2015	21	61	-40	-20
2016	31	32	-1	-1
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

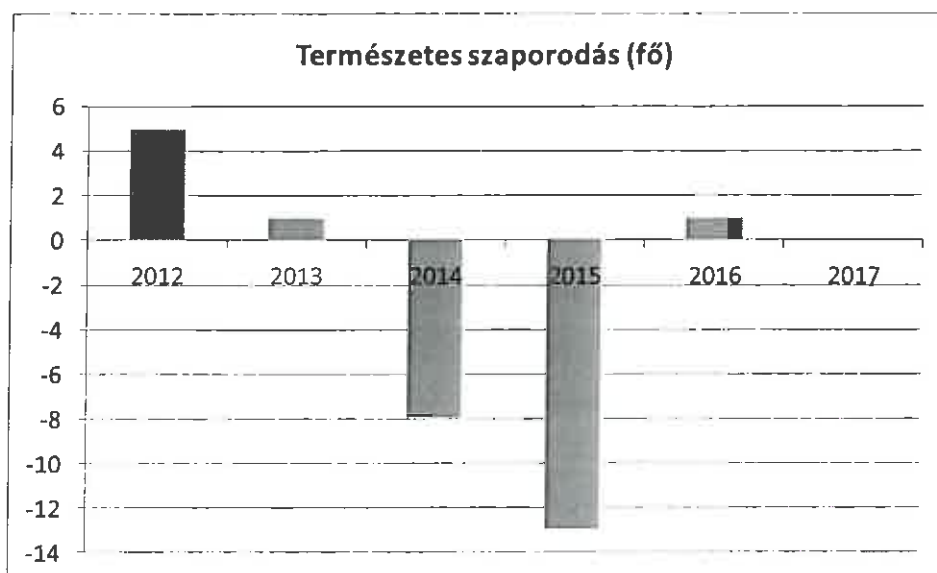

Azt az adatot nyújtja a belföldi vándorlások elemzése, hogy a város milyen fokú vonzerővel rendelkezik. Jól látható, hogy évről évre az elvándorlás magasabb számot mutat. A 2015-ös év a legszembetűnőbb. Felmerülhet a kérdés, hogy ennek mi lehet az oka. Nyirád elég jó helyen található. Közel van hozzá Tapolca, Devecser és Ajka. A közlekedés is jó mindegyik városba, ha a munkahelyeket nézzük. Érdekes, hogy mégis többen is az elvándorlás mellett döntöttek. 2016-tól viszont rendeződni látszik a helyzet, hiszen az el és az odavándorlás csupán 1 számban különbözik.

5. számú táblázat – természetes szaporodás

Év	Élvezületek száma (TS 0701)	Halálozások száma (TS 0702)	Természetes szaporodás (fő) (TS 0703)
2012	17	12	5
2013	22	21	1
2014	20	28	-8
2015	17	30	-13
2016	16	15	1
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉKI

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Ahogy az előző táblázatban, itt is megfigyelhető az egyenlegek tekintetében az ingadozás.

GAZDASÁG, INTÉZMÉNYEK

Nyírád község összkomfortosnak tekinthető, hiszen villamos áram, vezetékes földgáz, vezetékes ivóvízhálózat, csatornázás, vezetékes telefon, kábeltelevízió is található. A településen többek között bölcsőde, óvoda és iskola; orvosi, fogorvosi és csecsemőgondozói rendelők; gyógyszertár; szociális segítő központ és idősek klubja; polgármesteri hivatal; művelődési ház; templom; élelmiszer, háztartási és mezőgazdasági üzletek; posta; virágbolt; vendéglátó egységek is található. Egy pályázat segítségével hamarosan bölcsőde is megnyithatja kapuit.

A nyírádiak jelentős része napjainkban a környező városokban – főleg Ajkán és Tapolcán – dolgozik. Továbbá a községben jelentős munkáltatónak tekinthető az önkormányzat – polgármesteri hivatal, iskola, óvoda, bölcsőde, szociális ellátás, étkeztetés, közművelődés területén -, valamint egy helyi varroda, a BEO Kft, illetve több helyi vállalkozó is.

Értékeink, küldetésünk

Nyírád Község Önkormányzatának Képviselő-testülete 2001 októberében döntött arról, hogy a fiatalok letelepedési esélyeinek javítása, valamint a népességszám csökkenésének megakadályozása érdekében, meghatározott feltételekkel, térítésmentesen ad tulajdonba közművesített építési telkeket. Az önkormányzat képviselő-testülete folyamatos célul tűzte ki az újabb telkek biztosítását, mert a legnagyobb eredménynek a fiatal családok itt-tartását, végleges letelepítését tekintjük. Ehhez kapcsolódóan kívánjuk nevelés-oktatási, szociális és művelődési intézményeinket bővíteni, az elavult infrastruktúrát korszerűre cserélni, humán erőforrásunkat a legújabb mutatók szerint tovább-

és/vagy átképezni. Kiemelten kívánunk foglalkozni a munkanélküliség csökkentésével, a foglalkoztathatóság növelésével.

29 utcánkból 22 portalanított, rövid távú terveink között szerepel a poros utak aszfaltozása, illetve az elavult aszfaltrészek felújítása, újrendezése.

Hangsúlyozottan kívánunk foglalkozni a jelen programban szereplő célcsoportok igényeivel, így évente felülvizsgáljuk a település esélyegyenlőségi programját, hogy az év közben felmerülő igények bekerülhessenek a dokumentumba.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Nyirád Község Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból középpontban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező akadályokat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek valódi elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet

alján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a(z)

- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.)

- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

Az Ekbtv. 31 §-a értelmében a helyi esélyegyenlőségi programban helyzetelemzést kell készíteni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok - különös tekintettel a nők, a mélyszegénységben élők, a fogyatékkal élő személyek, valamint a gyermekek és idősök csoportjára - oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről, illetve a helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meg kell határozni a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.

Kiemelt figyelmet kell fordítani az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre. Figyelemmel kell lenni az oktatás-képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítására. Biztosítani kell a közszolgáltatáshoz és az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést. Olyan intézkedéseket kell hozni, mely csökkenti a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányát, illetve javítják foglalkoztatási esélyeiket.

Mindezek megvalósulását támogatnia kell a helyi képviselő-testület által hozott döntéseknek. Nyirád Községi Önkormányzat Képviselő-testülete e témát is érintő, törvényi előírások betartása mellett megalkotott helyi rendeleteinek, melyek a lakosság alapvető létfeltételeit, a település működését, az ehhez szükséges közszolgáltatások közvetlen igénybevételének lehetőségeit biztosítják.

A helyi esélyegyenlőségi program időarányos megvalósulását két évente át kell tekinteni, az áttekintés alapján, szükség esetén a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni.

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Költségvetési koncepció: Vizsgálata az bizonyítja, hogy minden évben felméri a rendelkezésre álló pénzeszközöket, így a vezetők tisztában lesznek azzal, hogy mennyi forrás áll rendelkezésre az egyes célcsoportokkal kapcsolatos beavatkozásokra.

Gazdasági program: Ennek keretében fejlesztési prioritások kerülnek meghatározásra. A község gazdasági programja alapján cél a versenyképesség növelése, a minőségi élet feltételeinek javítása valamint a munkahelyek megőrzésének és teremtésének a támogatása.

Településfejlesztési koncepció: A koncepció az esélyegyenlőséggel kapcsolatban említést tesz a demográfiai problémákról, intézményi ellátottságról, egészségügyi és szociális ellátásról, infrastruktúráról és ezekre vonatkozóan megfogalmazza a település hiányosságait.

Településszerkezeti terv: Meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területszervek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését, az országos és térségi érdek, a szomszédos vagy a más módon érdekelt többi település alapvető jogainak és rendezési terveinek figyelembevételével a környezet állapotának javítása vagy legalább szinten tartása mellett.

Településrendezési terv: Kiemelt hangsúlyt fektet a természeti és épített környezet védelmére, valamint a lakás problémák elemzésével kapcsolatban is segítséget nyújt.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Jelen tanulmány a korábbi térségi dokumentumokhoz kapcsolódik:

- Új Atlantisz Többcélú Kistérségi Társulás dokumentumai
- Balaton- Felvidéki Kistérségi Társulás dokumentumai

Ezek a társulások mostanra már megszűntek, viszont így 2018-ban ezekről már nem beszélünk ilyen formában.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítését a Központi Statisztikai Hivatal, a VÁTI Nonprofit Kft. (teljes nevén VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft.), TEIR – Az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, a helyi Önkormányzat adatbázisa, valamint helyi adatgyűjtés szolgálta. Az esélyegyenlőségi program készítésekor az országos adatbázisokban a 2012. évi adatok még nem elérhetőek. Ezeket a két év múlva a felülvizsgálat során pótolni kell.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.

A *mélyszegénység* összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli hiányokban mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira –, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység („a szegénység fiatal arca”: a szegények mintegy 30%-a 0–17 éves korosztályhoz tartozik), valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több mint fele községekben él).

Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza.

A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi kérdés.

Ma Magyarországon minden harmadik ember (kb. 3 millióan) a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A cigányok/romák nagy többsége ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik.

A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát azonosítják a cigánysággal. Ez nem más, mint az etnikai és szociális dimenzió összemosása, és ezzel a társadalmi kirekesztettségéből fakadó összes probléma „cigánykérdésként” való felfogása. Fontos azonban tudomásul venni, hogy a cigányság és a mélyszegénység két olyan halmazt képez, melynek van ugyan közös metszete, ám a kettő nem fed teljesen egymást. Nem igaz, hogy minden mélyszegénységben élő ember cigány/roma. Az viszont kijelenthető, hogy a cigányok élete a mélyszegénységtől függetlenül is sokkal inkább terhelt az őket

érintő megkülönböztetés rejtett és nyílt dimenzióinak a kíméletlen érvényesülése miatt. (Cserti-Csapó-Orsós 2012)

E terület vonatkozásában a következőkben tekintjük át azokat az alapvető jogszabályi rendelkezéseket, amelyek a foglalkoztatási és szociális, valamint egészségügyi ellátásokhoz történő hozzáférés, a lakhatási körülmények javítását szolgálhatják.

- **1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (továbbiakban: Szt.)** A törvény meghatározza a pénzbeli, a természetben nyújtott és a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások egyes formáit, a jogosultság feltételeit, annak megállapítását, a szociális ellátás finanszírozásának elveit és intézményrendszerét, a szociális ellátást nyújtó szervezet és a jogosult közötti jogviszony főbb elemeit, továbbá a fenntartónak a szolgáltatóval, illetve intézménnyel kapcsolatos feladat- és jogkörét, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi tevékenységet végző személy adatainak működési nyilvántartására vonatkozó szabályokat.
- **a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Cst.)** A törvény meghatározza az állam által nyújtandó családtámogatási ellátások rendszerét, formáit, az ellátások jogosultsági feltételeit, valamint az ellátások megállapításával és folyósításával kapcsolatos legfontosabb hatásköri és eljárási szabályokat.
- **a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ftt.)** A törvény célja a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jog gyakorlásának elősegítése, a foglalkoztatási feszültségek feloldása, valamint az álláskereső támogatásának biztosítása
- **a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. tv.** A törvény célja a nemzetiségek sajátos kultúrájának megőrzésének, anyanyelvük ápolásának és fejlesztésének, egyéni és közösségi jogainak széleskörű biztosításának elősegítése, figyelemmel Magyarország Alaptörvényében a magyarországi nemzetiségek ügye iránt kinyilvánított felelősségvállalásra, továbbá a nemzetiségek védelme érdekében.

A szegénységben élők, a roma közösségek helyzetének elemzése során vizsgálni kell az Ebktv. által rögzített, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának érvényesülését. Az Ebktv. 8. és 9. §-ai értelmében közvetlen, illetve közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt nemzetiséghez tartozása, társadalmi származása, vagyoni helyzete miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban,

vagy az a rendelkezés, amely ezen személyeket, csoportokat lényegesen nagyobb arányban hozza hátrányos helyzetbe, mint a velük összehasonlítható személyeket, csoportokat.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

Az országos statisztikai adatok és a segélyezési tapasztalatok alapján az egyik legsúlyosabb gond a szegénységben élők, közöttük a roma népesség helyzetének fokozatos romlása. A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, a jövedelmi viszonyok.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből. Az inaktív emberek között nagy arányban fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek, a megváltozott munkaképességűek és a romák. Az általános tapasztalat szerint a munkaerő-piacra jutás fő akadályai: az alacsony iskolázottság, a pályakezdő-lét, a tartós munkanélküli létből fakadó motiváltsági problémák, a társadalmi előítélet jelenléte. A roma nők iskolai végzettsége, foglalkoztatottsági szintje, jövedelme még a roma férfiakénál is jelentősen alacsonyabb.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.) és a MötV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban.

A fejezetre vonatkozó jogi szabályozás szerint a helyi önkormányzat az Flt. 8. §-a értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során) közfoglalkoztatást szervez,

- b) figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
- c) döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai következményeit,
- d) az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

A helyi önkormányzat a MötV. 15. §-a szerint feladat- és hatásköreinek ellátása során - törvényben meghatározott módon és mértékben – biztosítja a közfoglalkoztatási jogviszonyban lévő személy feladatellátásba történő bevonását.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

Ezek az adatok arra mutatnak rá, hogy a teljes lakónépességhez képest milyen arányú a nyilvántartott foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, ez miként változott az elmúlt években, illetve, hogy milyen az arány a férfiak és nők között a vizsgált területen. Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok; a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők; a pályakezdő fiatalok; valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek.

3.2.1. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma és aránya, 15-64 évesek száma

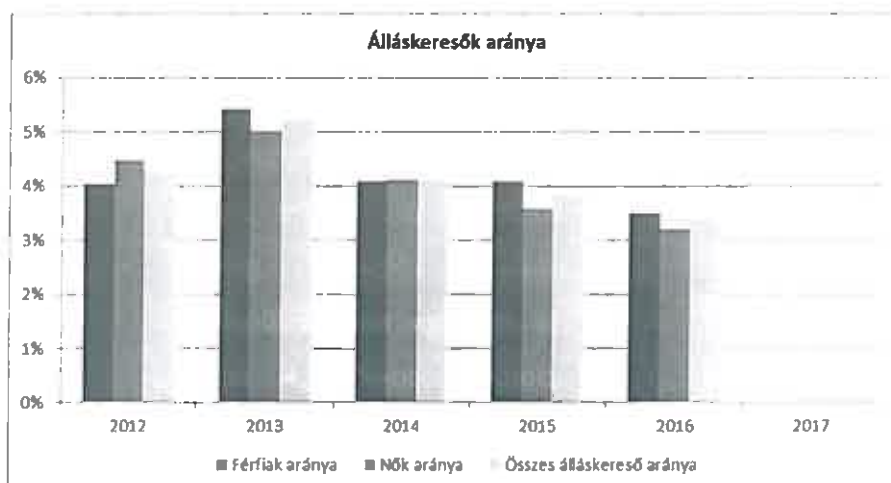
3.2.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	15-64 év közötti állandó népesség (fő)			Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	Férfi (TS 0803)	Nő (TS 0804)	Összesen	Férfi (TS 0801)		Nő (TS 0802)		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	694	627	1 321	28	4,0%	28	4,5%	56	4,2%
2013	684	641	1 325	37	5,4%	32	5,0%	69	5,2%
2014	685	632	1 317	28	4,1%	26	4,1%	54	4,1%
2015	660	615	1 275	27	4,1%	22	3,6%	49	3,8%
2016	657	593	1 250	23	3,5%	19	3,2%	42	3,4%
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉKI	19	#ÉRTÉKI	18	#ÉRTÉKI	37	#ÉRTÉKI

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A nyilvántartott álláskeresők száma 2012-2013-ban növekedett, majd azt követően csökkent, illetve a nők esetében jelenleg csökkenő tendenciát mutat. Kiemelkedő volt a 2016-os év, ahol a nők több mint 3%-a volt álláskereső, a férfiaknál pedig ugyanez az érték mutatkozott. A régi adatoknál megfigyelhető volt, hogy a világválság kirobbanását követő második évben mindkét

nemnél jelentősen csökkent a nyilvántartott álláskeresők száma, sőt külön kiemelendő, hogy 2012-ben, amikor az országos átlag 10,5% volt, településünkön ugyanez az adat 4,7 %-ot mutatott. Mára ezt sikerült 3,4%-ra levinni.

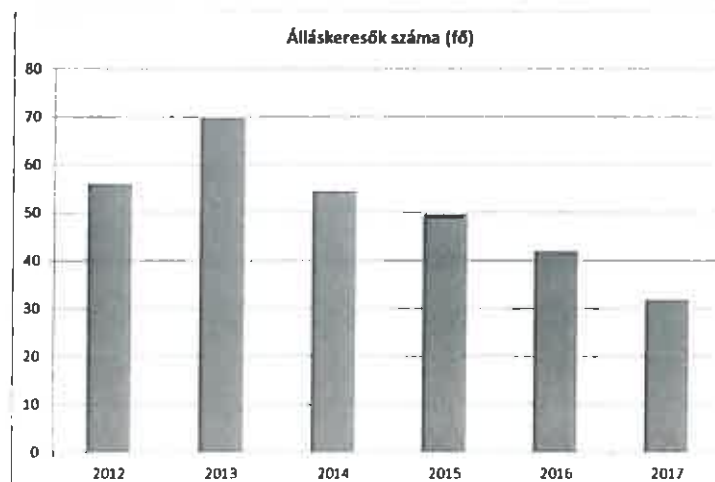
3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma korcsoport szerint

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Regisztrált munkanélküliek/ nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Fő összesen	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		56	70	55	50	42	32
20 év alatti (TS 1002)	Fő	0,75	1,25	2,5	1,25	2,5	2,5
	%	1,3%	1,8%	4,6%	2,5%	6,0%	7,9%
20-24 év (TS 1003)	Fő	7,75	9	8,75	9,75	8,75	5
	%	13,8%	12,9%	16,1%	19,6%	20,8%	15,7%
25-29 év (TS 1004)	Fő	9,5	5,25	6,25	4,5	5,25	4
	%	17,0%	7,5%	11,5%	9,0%	12,5%	12,6%
30-34 év (TS 1005)	Fő	4,75	6	5,5	5,5	5,25	3,75
	%	8,5%	8,6%	10,1%	11,1%	12,5%	11,8%
35-39 év (TS 1006)	Fő	8,25	12	5	3	2,5	2,25
	%	14,7%	17,2%	9,2%	6,0%	6,0%	7,1%
40-44 év (TS 1007)	Fő	6,75	7,75	4,75	8	3,75	3,5
	%	12,1%	11,1%	8,7%	16,1%	8,9%	11,0%
45-49 év (TS 1008)	Fő	6,25	10,5	6,25	4	2,75	3,75
	%	11,2%	15,1%	11,5%	8,0%	6,5%	11,8%
50-54 év (TS 1009)	Fő	3,5	6,25	6,5	6	4,75	1,5
	%	6,3%	9,0%	11,9%	12,1%	11,3%	4,7%
55-59 év (TS 1010)	Fő	7,75	8,75	5,25	3,5	2,75	1,75
	%	13,8%	12,5%	9,6%	7,0%	6,5%	5,5%
59 év feletti (TS 1011)	Fő	0,75	3	3,75	4,25	3,75	3,75
	%	1,3%	4,3%	6,9%	8,5%	8,9%	11,8%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az előző ábrához képest informatívabb a regisztrált munkanélküliek korcsoport szerinti bontása. Ebből tűnik ki, hogy melyek azok a korosztályok, akiket fokozottabban, erőteljesebben érint az álláskeresés: míg a korábbi években a pályakezdők (21-25 év közöttiek), a középkorúak (31-35 évesek) és az „idősebbek” (46-50. életévűek) voltak jobban érdekelték a munkanélküliségben. Szembetűnő még, hogy a 61 éven felülieket szinte nem is érinti a munkanélküliség problémaköre, továbbá valószínűleg a továbbtanulás vagy szakiskolai tanulás miatt a 20 éves és fiatalabb korcsoportból is kevés az álláskereső a településünkön. Ha évekre lebontva az összes főt megnézzük a 2013-as év volt a legkiemelkedőbb a 70 fős álláskeresővel, viszont a 2017-es évben a felére csökkent, ami nagyon jó, hiszen egyre többen tudtak elhelyezkedni és a

munkanélküliség kérdése is javulni látszik a faluban.

3.2.3. számú tábla - A munkanélküliek és a 180 napnál régebben munkanélküliek száma és aránya

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma és aránya nemek szerint

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 1501)	180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma nemek szerint			Nők és férfiak aránya, a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül	
	%	Férfi	Nő	Összesen	Férfiak	Nők
2012	17,41	7	8	15	46,7%	53,3%
2013	12,9	11	13	24	45,8%	54,2%
2014	17,73	11	4	15	73,3%	26,7%
2015	15,08	12	8	20	60,0%	40,0%
2016	21,95	7	7	14	50,0%	50,0%
2017	22,08	n.a.	n.a.	0	#ÉRTÉKI	#ÉRTÉKI

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A TeIR (KSH) adatai alapján, a 180 napon túli regisztrált munkanélküliek száma 2010-ben érte el maximumát, (322710 fő), majd onnantól csökkent (2008: 270104 fő, 2011: 242311 fő). A régiós statisztika is hasonlóképpen alakult- itt fontos kiemelni még, hogy a 2011-es álláskeresők száma 2012-re több mint 40%-ot csökkent - a közmunkaprogram széleskörű elterjedése miatt. A megyei adatok kicsit kedvezőbben alakultak, a munkanélküliek számának csökkenése itt már 2010-ben elkezdődött, és azóta is folyamatosan javul a statisztika.

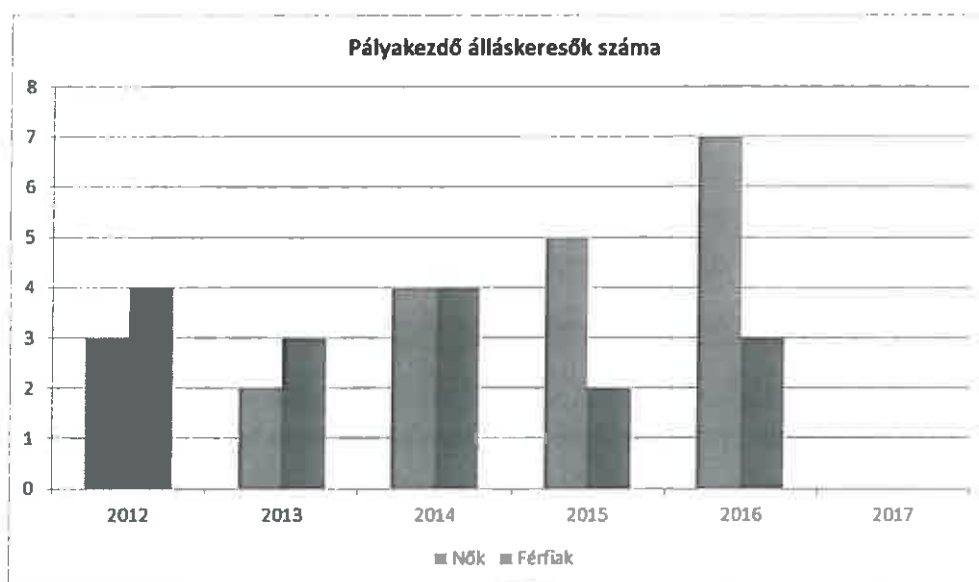
A fenti táblázatból és a diagramból jól látszik, hogy az országos, régiós és megyei átlagokkal ellentétben a településünkön 2013-ra nőtt az álláskeresők száma. 2010-ig a nők közül került ki több tartósan munkanélküli (körülbelül 10%-kal volt magasabb ezekben az években a nők aránya, mint a férfiaké a tartós munkanélküliség tekintetében.) A 2011-től azonban habár csökkent a tartós munkanélküliek száma, a korábbi arány megfordult és több lett a férfiak aránya – tehát ekkortól több nő tudott elhelyezkedni. 2012-ben pedig a férfiak aránya a megelőző évhez viszonyítva 20%-ot emelkedett (több gyár, üzemi egység bezárása történt ekkor, ami főleg a férfiakat érintette). A többi évben is ingadozó értékeket mutatnak a számok.

3.2.4. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség száma

3.2.4. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség száma (A táblázat kiegészítése és elemzése opcionális.)

Év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma					
	Férfi	Nő	Összesen	Férfi		Nő		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	170	128	298	4	2,4%	3	2,3%	7	2,3%
2013	169	131	300	3	1,8%	2	1,5%	5	1,7%
2014	182	132	314	4	2,2%	4	3,0%	8	2,5%
2015	174	123	297	2	1,1%	5	4,1%	7	2,4%
2016	179	122	301	3	1,7%	7	5,7%	10	3,3%
2017	n.a	n.a	#ÉRTÉK!	n.a	#ÉRTÉK!		#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya, és az iskolai végzettség befolyásolja. Az ifjúsági munkanélküliség strukturális munkanélküliség, vagyis, a munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra és készségekre, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak.

Országos, régiós és megyei szinten is általánosságban elmondható, hogy 2008-ról 2009-re ugrásszerűen nőtt a pályakezdő álláskeresők száma, majd erőteljes csökkenés következett. A korábbi adatokból ugyanez mondható el a helyi viszonyokról is annyi különbséggel, hogy 2011-12-ben stagnált (5 fő) a pályakezdő álláskeresők száma. Továbbá a helyi statisztikákból megállapítható, hogy míg 2008 -ban a férfi pályakezdők voltak hátrányban, 2009-ben már

azonos arányban, ezt követően pedig minden évben a női pályakezdők voltak hátrányosabb helyzetben. De meg kell említeni, hogy évente a pályakezdő álláskeresők száma csupán 5-8 fő között mozog és ezek a számok egészen a 2016-os évig ebben az intervallumban mozognak.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

3.2.5. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

3.2.5. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

Év	Legalább az általános iskola 8. évfolyamát elvégzett 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában		Iskolai végzettséggel nem rendelkező 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában	
	Férfi (TS 1601)	Nő (TS 1602)	Férfi	Nő
	%	%	%	%
2001	86,5%	82,9%	13,5%	17,1%
2011	95,1%	93,5%	4,9%	6,5%

Forrás: TeIR, KSH Népszámlálás

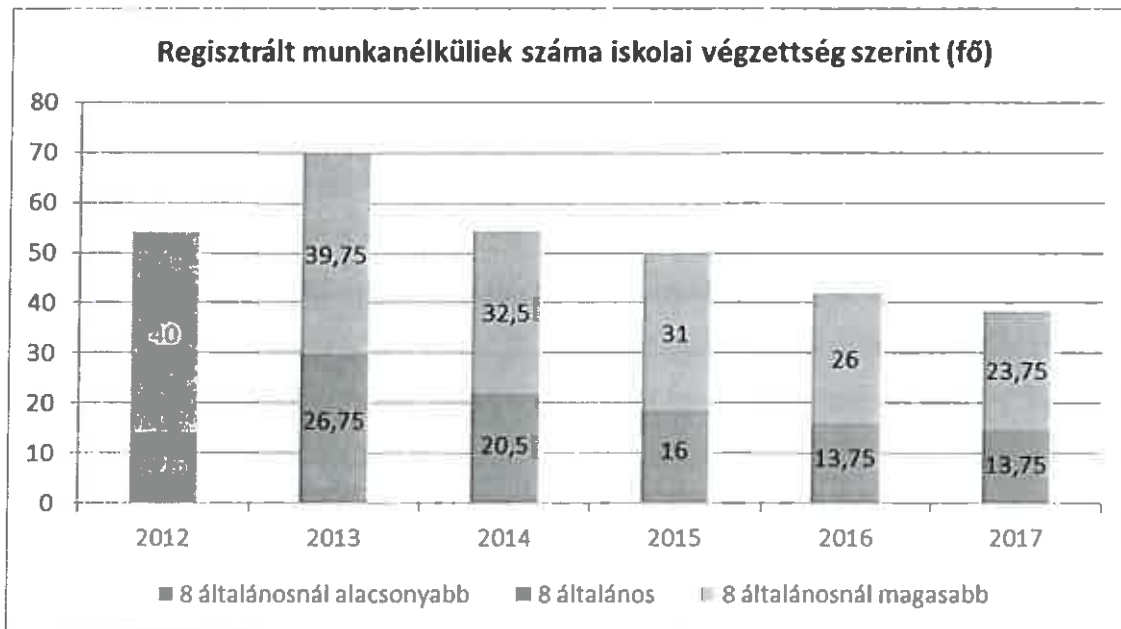
A 2011-es népszámlálás során más módszerrel vették fel az adatokat, így azokkal az adatokkal nem tudjuk összemérni a változást, és nehéz következtetéseket levonni (csupán a lakosság szám hasonlítható össze, az alacsony iskolai végzettségről nem áll rendelkezésünkre adat).

3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek száma iskolai végzettség szerint

3.2.6. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 0901)		Általános iskolai végzettség (TS 0902)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség (TS 0903)	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	56	1,5	2,7%	12,5	22,3%	40	71,4%
2013	69	3,25	4,7%	26,75	38,8%	39,75	57,6%
2014	54	1,5	2,8%	20,5	38,0%	32,5	60,2%
2015	49	2,75	5,6%	16	32,7%	31	63,3%
2016	42	2,25	5,4%	13,75	32,7%	26	61,9%
2017	37	1	2,7%	13,75	37,2%	23,75	64,2%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 3.2.6. számú táblázat és diagram a regisztrált munkanélküliek végzettség szerinti megoszlását láthatjuk. A nyilvántartott álláskeresők körében a régi adatok szerint legnagyobb arányt 2008-2011 között minden évben a 8 általánosnál magasabb iskolai végzettségűek képviselték (körülbelül 45-50%). Arányuk 2010-ig folyamatosan csökkent, 2011-től azonban rohamos ütemben nő, ám számuk ennek ellenére csökkent. A 8 általánosnál kisebb végzettséggel rendelkezők évről évre változó, hullámzó tendenciát mutat, a 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma pedig 2009 óta csökkent. Egyszer mutatott kiugró tendenciát mégpedig a 2013-as évben. Megjegyzendő még, hogy ennél a felbontásnál is érdemes figyelni az összes álláskereső számára, hiszen a 2009-es legmagasabb szám (79 fő) után folyamatosan csökkent a munkanélküliek száma, de itt is meg kell említeni a közmunkaprogram elterjedését, ami az ilyen jellegű statisztikákban az adatok pozitív kicsengését eredményezi. Ha egy kicsit a közelebbi éveket nézzük, itt is jellemző lesz, hogy folyamatosan csökkennek a számok. 2017-ben például 1 főről tudunk, aki 8 általánosnál alacsonyabb végzettséggel rendelkezik. Viszont ami nagyobb baj, hogy a 8 általánost és a magasabb iskolai végzettséget végzők száma is lassan de folyamatosan csökkenő értéket mutat.

Ennél a fejezetnél kell megemlíteni az élethosszig tartó tanulás és a felnőttképzés szerepét, mint a munkanélküliség leküzdésének egyik lehetséges formáját. Településünkön sem általános iskolai felnőttoktatás, sem felnőttoktatás keretein belül megvalósuló szakmai képzés (átképzés, továbbképzés, szakképzés), sem egyéb jellegű képzések (nyelvi, általános, számítástechnikai), sem képzéshez kapcsolódó szolgáltatások nem valósulnak meg pénzügyi okokból. A munkanélküliségi adatok alapján indokolt lenne ezek jelenléte, így a jövőben tervezzük a

szorosabb együttműködést a munkaügyi központtal, a vonzáskörzetben lévő képző és oktató intézményekkel, vállalkozásokkal.

c) közfoglalkoztatás

2011. szeptember 1. napján hatályba lépett a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény, amely létrehozta a közfoglalkoztatás új rendszerét.

A fejezet elkészítésénél egyrészt a TeIR KSH adatbázisra, másrészt az önkormányzat éves beszámolóira, statisztikáira támaszkodtunk. A közfoglalkoztatottakat jellemzően az önkormányzati intézményeknél (pl. polgármesteri hivatal, iskola, óvoda, ételmezési központ, Szociális Segítő Központ) helyezik el. Feladatuk rendkívül széleskörű, mely magába foglalta pl. az óvónők/gondozónők munkájának segítését, konyhai kisegítő munkák ellátását, helyiségek takarítását, udvari és kertészeti, karbantartói munkák ellátását, adminisztrációs tevékenységek ellátását. Az önkormányzatnál elhelyezett személyek jellemzően segédmunkásként, vagy ha van képzettségük, akkor annak megfelelő munkakörben kerülnek alkalmazásra. Közfoglalkoztatási programjaink az elmúlt években folyamatosan működtek és jelenleg is működnek.

Pontos létszámadatot a közfoglalkoztatottakon belül a romák arányára nem tudtunk gyűjteni- ilyen jellegű statisztika nem érhető el, így nem lehet összefüggést levonni a közfoglalkoztatás és a roma nemzetiségűek között.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

3.2.10. számú táblázat – A foglalkozáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja - vállalkozások

év	regisztrált vállalkozások száma a településen	Kiskereskedelmi üzletek száma	vendéglátóhelyek száma	állami szektorban foglalkoztattottak száma	kivetett iparűzési adó	befizetett iparűzési adó	működő foglalkoztatói programok száma helyben	foglalkoztatói programokban részt vevők száma
2008	65	7	5	n.a.	1.9557.00	3.070.155	0	0
2009	95	7	5	n.a.	23.454.521	25.165.094	0	0
2010	104	7	6	79	22.803.916	22.041.445	0	0
2011	100	7	5	82	25.706.989	24.990.167	0	0
2012	105	7	5	70	36.800.208	48.574.255	0	0

Forrás: TEIR, T-Star, önkormányzat adatai

A 3.2.10. számú táblázatban a regisztrált vállalkozások, kiskereskedelmi üzletek, valamint vendéglátóhelyek számának változása jelzi a település helyi gazdasági potenciáljának alakulását, tendenciáit. 2008-2010 között a regisztrált vállalkozások száma növekvő tendenciát mutatott, majd 2012-ben ismételt. A kiskereskedelmi üzletek száma, és a vendéglátóhelyek száma stagnálást mutatott (kivételt képez a 2010-es év, amikor a vendéglátó helyek száma nőtt). Az iparűzési adót Nyirádon az Önkormányzat szedi be. Az iparűzési adó bevételünk 2008-2012 között nőtt, csak a 2010. évben volt egy kisebb visszaesés.

3.2.11. számú táblázat – A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – közlekedés

	elérhetőség átlagos ideje autóval	autóbusz járatpárok száma munkanapokon	átlagos utazási idő autóbuszal
Legközelebbi centrum	25 perc	28	30 perc
Megye-székhely	47 perc	30	100 perc
Főváros	122 perc	17	225 perc

Forrás: helyi autóbusz társaság

A település munkaerő-piaci helyzetének a közlekedési lehetőségekkel való összefüggéseinek feltárásakor megállapítható, hogy közlekedési elérhetőségünk. A település minden irányból autóbuszal és személygépjárművel is könnyen megközelíthető. Három buszmegálló található a település különböző pontjain, ahonnan a járművek kb. 25 perc alatt érik el a legközelebbi városokat.

Az esetleges munkaerő-piaci sikertelenségeket tehát nem a közlekedésbeli hiányosságok okozzák, a járatsűrűség is elfogadható.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

Jelenleg Nyirádon kimondottan fiataloknak szóló foglalkoztatást könnyítő, az önkormányzat által indított programok nincsenek. Ennek javítása érdekében megfelelő források felkutatása esetén szorosabb együttműködést kívánunk kialakítani az illetékes munkaügyi központtal, a vonzáskörzetben lévő képzés és oktató intézményekkel és vállalkozásokkal.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

Komoly probléma, hogy egy országos adat szerint a 16 év feletti lakosság 51 %-a még mindig digitálisan írástudatlan. Különösen nagy a lemaradás – az idősök mellett – a munkanélküliek, a hátrányos helyzetűek, a kistelepüléseken élők és alacsony végzettségűek körében, akiket szinte csak a felnőttképzés keretében lehet megszólítani, így itt is az e) pontban meghatározott célokat tűzzük ki.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

Az adatszolgáltatás ennél a kérdéskörnél nem lehetséges, mivel ilyen jellegű statisztikát nem vezetünk.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A foglalkozási diszkrimináció elsősorban a munkahelyi felvételnél, másodsorban az elbocsátásoknál érezteti hatását. A foglalkozási diszkrimináció mértéke és a munkaerő-piaci státusz között erős összefüggés található. A nem foglalkoztatottak csoportja (munkanélküliek és inaktívok együtt) és azokon belül a roma származású nem foglalkoztatottak szenvedték el legnagyobb valószínűséggel a hátrányos megkülönböztetést eddigi életútjuk során. A munkaerőpiacról való korai kiszoruláshoz leginkább az egészségi állapottal, a származással és az életkorral összefüggő foglalkozási diszkrimináció járul hozzá.³

„A munkaerőpiacon a romákat sújtó diszkrimináció leggyakrabban a munkára való jelentkezés során valósul meg. Természetesen arra is akadhat példa, hogy a roma munkavállalót

³ http://www.egyenlobanasmod.hu/tanulmanyok/hu/Foglalkozasi_Tardos_Katalin.pdf

alkalmazzák, de a munkahelyen főnöke vagy esetleg kollégái cigány származása miatt olyan légkört teremtenek számára, amelyben hosszú távon nem képes megmaradni. Előfordul, hogy egy csoportos létszámleépítés során a munkáltató elsősorban és nagyobb számban a roma beosztottjaitól válik meg szívesebben. [...] Végezetül, említsük meg a roma társadalmat feltűnően nagy arányban sújtó fekete foglalkoztatást, melynek során a kiszolgáltatott roma brigádok az embert próbáló körülmények között, sokszor lakóhelyüktől több száz kilométerre elvégzett munka után fizetség nélkül kénytelenek hazatérni. [...] A gyakorlatban előfordulhat, hogy meghatározott speciális foglalkoztatási jellemzők miatt, szükséges a munkavállalók között megkülönböztetést tenni, de ez nem jelentheti az egyenlő bánásmód követelményének megsértését. Ilyen, az alkalmazásnál számba vehető minden lényeges és jogszerű feltételre alapított arányos megkülönböztetés, ha azt a munka jellege vagy természete indokolja.”⁴

A polgármesteri hivatal esetében a személyügyi referensek nem tudnak olyan esetről, ahol a hátrányos megkülönböztetés miatt a munkavállaló/munkára jelentkező az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz fordult volna, de az intézmények körében eddig még nem végeztünk ilyen felmérést.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

E fejezetben kiemeljük a pénzbeli és természetbeni szociális támogatásokat, valamint a munkaerő-

piaci szolgáltatásokat és az álláskeresők számára elérhető támogatásokat.

E területen az Szt. 25. §-a és 47. §-a alapján a szociálisan rászoruló személyek részére a következő pénzbeli és természetbeni ellátási formák adhatók:

- Pénzbeli ellátások: időskorúak járadéka, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, rendszeres szociális segély, ápolási díj, lakásfenntartási támogatás, átmeneti segély, temetési segély.
 - Egyes szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások egészben vagy részben természetbeni szociális ellátás formájában is nyújthatók, így lakásfenntartási támogatás, átmeneti segély, temetési segély, rendszeres szociális segély, foglalkoztatást helyettesítő támogatás.
- Természetbeni ellátás továbbá a köztemetés, közgyógyellátás, egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság, adósságkezelési-szolgáltatás.

⁴ <http://www.neki.hu/kiadvanyok/valtozasok/diszkriminacioafoglalk.htm>

3.3.1. számú táblázat - Álláskeresési segélyben részesülők száma

3.3.1. számú táblázat - Álláskeresési segélyben részesülők száma

Év	15-64 év közötti állandó népesség száma (TS 0803 és TS 0804 összesen)	Álláskeresési segélyben részesülők (fő) - (TS 1101)	Álláskeresési segélyben részesülők %
2012	1 321	1,25	0,1%
2013	1 325	2	0,2%
2014	1 317	1,75	0,1%
2015	1 275	1,25	0,1%
2016	1 250	2,75	0,2%
2017	#ÉRTÉKI		#ÉRTÉKI

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 3.3.1. számú táblázatból kiderül, hogy az álláskeresési segélyben részesülők száma a régi adatok szerint 2008-2009 között nőtt, 2009-ben volt a legmagasabb a jogosultak száma (12 fő), 2012-re nagymértékben lecsökkent (1 főre). A 15-64 éves lakónépességhez viszonyítva a segélyben részesülők száma 1%, vagy az alatt volt minden évben. Ez a szám a későbbiek során sem emelkedett, ugyanis 2016-ra a segélyben részesülők száma 3 főre nőtt.

3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosultak száma

3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (TS 1301)	Álláskeresési járadékra jogosultak (TS 1201)	
	Fő	Fő	%
2012	56	10,75	19,2%
2013	69	9,75	14,1%
2014	54	7	13,0%
2015	49	5	10,2%
2016	42	6,5	15,5%
2017	37	7,25	19,6%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 3.3.2. adatsor az álláskeresői járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek számának alakulásáról alapján elmondható, hogy az összes nyilvántartott álláskereső közül hányan jogosultak álláskeresői járadékra. A jogosultak száma a kezdeti stagnálás után lecsökkent, majd egy növekedés után ismételen stagnált 25%-on. Majd 2012-től szintén a csökkenés jeleit mutatta és 2017-re már csak 19 %-a jogosult erre a járadékra.

3.3.3. számú táblázat- Rendszeres szociális segélyben és foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

3.3.3. számú táblázat - Aktív korúak ellátása - Rendszeres szociális segélyben, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban, valamint foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

Év	Rendszeres szociális segélyben részesített regisztrált munkanélküliek száma (negyedévek átlaga) - TS 1401 (2015. február 28-tól az ellátás megszűnt, vagy külön vált EGYT-re és FHT-ra)	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülők átlagos száma 2015. márc. 1-től érvényes módszertan szerint (TS 5401)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (2015. március 01-től az ellátásra való jogosultság megváltozott)	
	Fő	Fő	15-64 évesek %-ában	Fő	Munkanélküliek %-ában
2012	11		0,83%	n.a.	#ÉRTÉKI
2013	15,25		1,15%	n.a.	#ÉRTÉKI
2014	6,5		0,49%	n.a.	#ÉRTÉKI
2015	14,75	2	1,16%	n.a.	#ÉRTÉKI
2016	7,75	3	0,62%	n.a.	#ÉRTÉKI
2017	3,25	n.a.	#ÉRTÉKI	n.a.	#ÉRTÉKI

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A 3.3.3. táblázatban bemutatjuk a rendszeres szociális segélyben részesültek számát. Rendszeres szociális segélyt az aktív korú személy kaphat az önkormányzattól, aki nem munkavállaló, vagy egészségkárosodott, vagy támogatott álláskereső, vagyis olyan hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személy, aki nem rendelkezik rendszeres, megélhetést biztosító jövedelemmel. Az adatbázisból leolvasható, hogy általános tendencia nincsen, évente hullámzó arányú a jogosultak száma. Elmondható, hogy a szociális segély, mint támogatási forma kevésbé jellemző a településünkön, mivel minden évben 2 % alatti volt a lehetséges jogosultak aránya.

Továbbá figyelembe kell venni, hogy 2011 szeptember 1-től foglalkoztatást helyettesítő támogatásra (FHT) jogosult, aki korábban rendelkezésre állási támogatásban (RÁT) részesült, ám a jogosultságot évente felül kell vizsgálni. 2012-től csak annak folyósítható az ellátás, aki a jogosultság felülvizsgálatát megelőző évben legalább 30 nap munkaviszonyt tud igazolni közfoglalkoztatásban vagy más foglalkoztatási jogviszony alapján. Amennyiben a feltételeknek nem tud eleget tenni, mert számára nem tudtak közfoglalkoztatás körébe tartozó munkát felajánlani, illetve a 30 nap munkavégzést egyéb módon sem tudta teljesíteni, akkor a 30 nap számításánál az általa teljesített közérdekű önkéntes tevékenység időtartamát is figyelembe kell venni. A bérpótló juttatásban részesülő a munkaügyi szervezettel nyilvántartott álláskeresőként

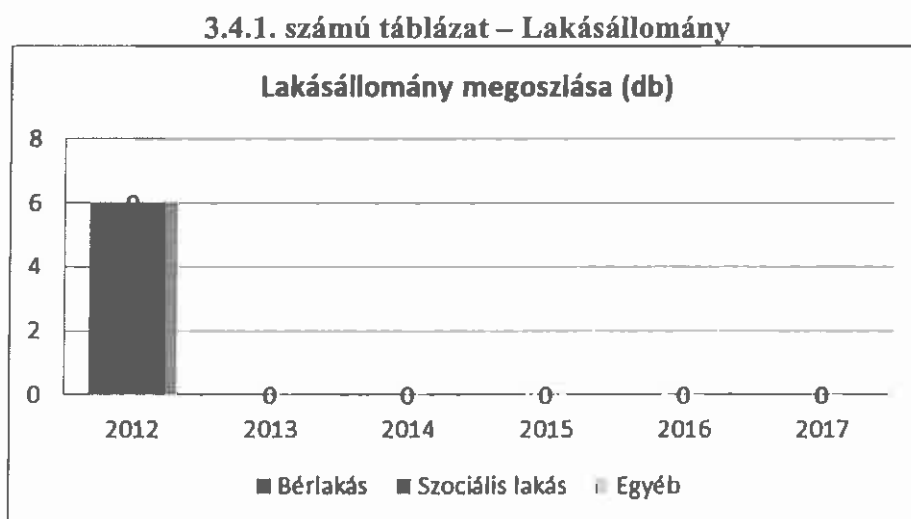
köteles együttműködni. Január elsejétől közfoglalkoztatásban csak a kirendeltség által közvetített álláskeresők, elsősorban bérpótló juttatásra jogosult személyek foglalkoztathatóak, akik a felajánlott munkalehetőséget az iskolai végzettség és szakképzettség figyelembevétele nélkül kötelesek elfogadni.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

A lakásfenntartási támogatás a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai viseléséhez nyújtott hozzájárulás. A jegyző a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a távhő- szolgáltatás (településünkön ez nem jellemző), a csatornahasználat és a szemétszállítás díjához, a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz, a lakáscélú pénzügyi kölcsön törlesztőrészletéhez, a közös költséghez, illetve a tüzelőanyag költségeihez lakásfenntartási támogatást nyújt. A lakásfenntartási támogatás alanyi jogon, normatív alapon állapítható meg.

a) bérlakás-állomány és szociális-lakhatás

Nyirádon a lakások száma folyamatosan nő (részben köszönhetőn az önkormányzat által biztosított kedvezményes áru, közművesített telkeknek, mellyel a fiatal párokat próbálják

helyben marasztalni), a 2012-es legutolsó adat szerint 776 lakóingatlant számoltak össze, melyből 1 volt elégtelen lakhatási körülményű. Az önkormányzat tulajdonában 2012-ben 6 darab bérlakás volt, melyek állapota megfelelő. Szociális lakás, illetve egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlan nem található.

Veszélyeztetett lakhatási körülmények és hajléktalanság nincsen teleülésünkön.

b) lakhatást segítő támogatások

A lakásviszonyok jellemző problémái a közműdíj-, illetve lakáshitel-tartozások, hátralékok felhalmozódása. Lakhatást segítő támogatás a normatív lakásfenntartási támogatás.

3.4.2. számú táblázat - Támogatásban részesülő

3.4.2. számú táblázat - Lakásfenntartási és adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma

Év	Lakásfenntartási támogatásban részesített személyek száma (TS 6001)	Adósságcsökkentési támogatásban részesítettek száma (TS 6101)
2012	96	n.a.
2013	87	n.a.
2014	79	n.a.
2015	57	n.a.
2016	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Adósságcsökkentési támogatás nem jellemző Nyirád községben. Lakásfenntartási támogatások odaítélése 2010-től folyamatosan nő. Ennek egyik oka a gazdasági válság okozta pénzügyi gondok, másrészt pedig a megengedőbb törvénymódosítás következtében többen tudták benyújtani erre a juttatási formára az igénylésüket. 2013-tól észrevehető, hogy ez a támogatás is csökkenő tendenciát mutat. Egyre több fiatal veszi igénybe az állam által kínált CSOK-ot és vannak olyan pályázati lehetőségek is, amelyek lehetőséget nyújtanak arra, hogy a már meglévő ingatlant korszerűsítsék.

c) eladósodottság

Adósságkezelési programunk nem működik.

d) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Külterületeken nincs önkormányzati bérlakás. Általánosságban elmondható, hogy Nyirád infrastrukturális ellátottsága jó. A vezetékes vízzel, vezetékes gázzal, árammal, csatornaszolgáltatással, illetve közvilágítással való ellátottság kapcsán nincsenek kirívó hiányosságok.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Településünkön nincsenek szegregátumok és telepek

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A népesség egészségügyi helyzetére jellemző, hogy egyes népbetegségek, mint a magas vérnyomás, a szív- és érrendszeri elváltozások 2009. évben a népesség 22,8%-át érintette, 2011. évben ez a szám 29,6% -ra változott. Az emésztőszervi és az anyagcsere betegségek aránya is magas. A háziorvosi egészségügyi statisztikák alapján megállapítható, hogy az ún. belgyógyászati megbetegedések fordulnak elő leggyakrabban (magas vérnyomás, különböző szívbetegségek, anyagcsere-kórképek, cukorbetegség, rosszindulatú daganatok). A gyermekek esetében továbbra is az asztma (26,7%), az általános immunrendszer elváltozásai (20,5%), a bőr speciális immunrendszerének gyulladáisos állapota (19,1%), valamint a táplálkozási és anyagcsere megbetegedések a legjellemzőbbek (15,4%).

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás			
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziiorvosi szolgálatok száma (TS 4401)	Csak felnőttek részére szervezett háziiorvosi szolgáltatások száma (TS 4301)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 4501)
2012	1	n.a.	n.a.
2013	1	n.a.	n.a.
2014	1	n.a.	n.a.
2015	1	n.a.	n.a.
2016	1	n.a.	n.a.
2017	1	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az orvosi, egészségügyi ellátást, illetve annak változását mutatja be a táblázat, mely szintén lényeges adat az adott település infrastruktúrájának és szolgáltatásainak vonatkozásában. Nyirádon egy háziiorvosi praxis üzemel, mely egyaránt ellátja a felnőtteket és gyermekeket is.

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma	
Év	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (TS 5601)
2012	37
2013	36
2014	33
2015	36
2016	37
2017	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Ez az adat szintén az egészségügyi ellátás egyik fontos mutatója, amely esélyegyenlőségi szempontból jelentős. A közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére - egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához - az egészségügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos

kiadások kompenzálását célzó hozzájárulás. Három jogcímen kaphat valaki közgyógyellátási igazolványt: 1. alanyi jogon, 2. normatív alapon, 3. méltányossági alapon. Településünkön a kezdeti csökkenés után 2010-ben duplájára nőtt a közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma – ennek okai igen összetettek lehetnek: a jövedelmek csökkentése vagy megszűnése, magas gyógyszerköltség, egészségi állapot romlása vagy egészségkárosodás. Az igazolvány birtokosainak száma a teljes lakosságot (2012-ben 1998 fő) tekintve alacsony. A későbbi adatokat megtekintve 2012 és 2016 között kisebb ingadozások észrevehetőek, de a 37 fővel kezdett szám 2016-ra nem változott.

3.6.3. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma

Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás. Ápolási díjra jogosult a hozzátartozó [a közeli hozzátartozók meghatározásáról ld. a Ptk. 685. § b) pontját], ha állandó és tartós gondozásra szoruló, súlyosan fogyatékos (életkorra tekintet nélkül), vagy tartósan beteg 18 év alatti gyermek gondozását, ápolását végzi. Az ápolási díjban részesítettek aránya a településünkön a teljes lakosság (2012-ben 1998 fő) viszonylatában alacsonynak mondható.

b) prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

Az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférést tekintve az alapellátáson kívül az ingyenes egészségügyi szűréseket tartjuk fontosnak, amelyet rendszeresen igénybe vehetnek tüdőszűrés formájában a lakosok.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A Szociális Segítő központ nappali ellátása a saját lakókörnyezetben élő idős és fogyatékos személyeknek napközben nyújt fejlesztést, étkezést, segít az önálló életvitelben és a társadalmi szerepek gyakorlásában. A központban a preventív rendszerszemléletű szociális munka keretében sokrétű segítséget nyújtanak a rászoruló állampolgárok önálló életvitelének és készségének megőrzéséhez, erősítéséhez. Ide sorolható: a szociális étkeztetés, a házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása, családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás. A szociális ellátások és a szolgáltatások összehangoltan, irányítottan működnek, nagymértékben lefedik a szociális szükségleteket. A helyi szociális ellátórendszer középpontjában továbbra is a segítségre szoruló emberek állnak, akiknek színvonalas ellátása feltételezi az emberi értékek tiszteletben tartását. A helyi szociális szolgáltatások gyakorlatában a személyközpontú szociális munka

folyamatosan biztosított, amely megteremti a hátrányos helyzetben élők támogatásának, az esélyegyenlőség megteremtésének feltételeit.

A primer és szekunder prevenció tevékenységét leghatékonyabban a védőnői szolgálat és a házi orvosi ellátás biztosítja.

Fogászati szűrést az iskola-egészségügyi feladatok közt a településen praxissal rendelkező fogorvos végez az oktatási intézménnyel történt megállapodás alapján. Az iskolafogászati rendelésen szinte minden tanuló megjelenik szűrővizsgálaton.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzat minden nevelési intézményében, idős klubjaiban megszervezi a közétkeztetést, amely a lehetőségekhez mérten megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. Folyamatosan figyeli az önkormányzat a pályázati lehetőségeket, melyek segítségével a konyha is korszerűsítésre került.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A gyermekek részére az óvodában és iskolában biztosított a napi mozgásszükséglet. A lakosság részére testépítő klub, és heti rendszerességgel zumba áll rendelkezésre. Az iskolások délutánonként a tornacsarnokban is sportolhatnak, foci, tömegsport, karate néptánc formájában. 2018-ban az iskola sikeresen pályázott, melynek során a tornacsarnok is korszerűsítésre került.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokat az 5-6-7. fejezetben részletesen bemutattuk.

g) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Az Önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

h) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

Pozitív diszkriminációs eljárás nem tapasztalható településünkön.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

A közösségi élet színterei sokrétűek, ilyenek a lakóközösségek, a munkahelyek, önkormányzati intézmények, a templom, a civil szervezetek. Településünk kedvező természeti adottságokkal, értékekkel rendelkezik, polgáraink többsége lokálpatrióta.

A község lakosságának egészségét, gazdasági és társadalmi jólétét, életminőségének javítását úgy lehet biztosítani, ha tevékenységeink során a környezet és fejlődés, illetve a gazdaság, társadalom és környezet problémáit együtt kezeljük. A civil szervezetek aktívak, sokszínű tevékenységeikkel a község fejlődéséhez járulnak hozzá.

a) közösségi élet színterei, fórumai

Összefogás Nyirádért Egyesület:

Az egyesület „2006. december 16-án alakult azzal a céllal, hogy összefogja, és munkára ösztönözze azokat az embereket, akik készek önzetlenül tevékenykedni, segíteni Nyirád község építészeti és természeti értékeinek védelmében, a település szépítésében és fejlesztésében.”

„Egyesület célja:

- segítse a község építészeti, környezeti és természeti értékeinek megőrzését, korszerű és esztétikus fejlesztését, szépítését,
- ápolja a lakóhely hagyományait, erősítse a lakosság szülőhelyének, otthon adó környezetének szeretetét,
- hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése,
- kulturális tevékenység, kulturális örökség megóvása,
- a község turisztikai tevékenységének kialakításában aktív cselekvő közreműködés; irányításában, szervezésében való részvétel
- a község közbiztonságának javítása”⁵

Nyirád és Térsége Nagycsaládosainak Közhasznú Egyesülete:

Az egyesület 1995 januárjában alakult Nagycsaládosok Nyirádi Egyesülete néven, a község nagycsaládjainak jó szándékából, akkor 10 családdal. Közhasznú civil szervezet, mely Nyirádon ma már több mint 60 családot fog össze.

Az egyesület céljai:

- A nagycsaládosok sajátos érdekeinek képviselete és szolgálat,

⁵ <http://www.osszefogasnyiradert.eoldal.hu/>

- A nagycsaládosokban rejlő értékek és tartalékok feltárása és mozgósítása
- Az élet és az anyaság tiszteletére nevelés, a házasságért és a jövő generációjáért érzett felelősség erősítése
- A nagycsaládok egymást ismerő és segítő közösségekké szervezése
- A nagycsaládosok közös kulturális, ismeretterjesztő programjainak szervezése, a szociális rászorulóknak segítése, támogatása

Nyirád Községi Polgárőrség:

A Nyirád Községi Polgárőrség 2000-ben alakult újjá, 30 fővel. Jelenleg 24 taggal működnek. A létszám 97 %-a aktív dolgozó, ebből következően főleg hétvégi ügyeletet tudnak vállalni. Baráti csoportok – alkalmanként 2-3 fő – járőröznek a faluban, minden esetben bejelentkezve az illetékes tapolcai rendőrségre. A járőrözések anyagi juttatás nélkül, saját autóval, saját üzemanyaggal történnek a megalakulásunk óta.

Iskola a Gyermekünkért Közalapítvány:

A Közalapítvány 5 fős kuratóriumi tagsággal működik. Főbb céljai:

- Tehetséges tanulók támogatása, jutalmazása
- Közösségi életterek (szakkörök, sportcsoportok) kialakítása, fenntartása
- Sportversenyek szervezése
- Pályázati önrészek vállalása

További civil szervezetek:

- Nyirád Község Önkéntes Tűzoltó Egyesületének
- Nyirádi Községi Sport Egyesület
- Nyirádi Nyugdíjas és Hagyományőrző Egyesület
- Ifjúsági Klub
- Nyirádi Testépítő Klub
- Rókadombi Horgász Egyesület
- Veszprém Megyei Mozgássérültek Egyesülete Halimba, Szóc, Nyirád Csoportja

Lépésről-lépésre Együtt Alapítvány:

Az alapítványnál nyelvi, informatikai valamint OKJ-s oktatási tevékenység valósul meg, mivel a mai munkaerő piacnak a nyelvismeret és informatika ismeret a legfontosabb iskolai rendszeren kívüli képzése, így valamennyi hátrányos helyzetű résztvevőnk piacképes ismereteket kap.

b) közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük)

Etnikai konfliktusról nincs tudomásunk.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

A szolidaritás és felelősség mind magánemberekben, mind a területben működő gazdasági szervezetekben jelen van. Számos civil szervezet önkéntes munkájával és adományok közvetítésével enyhíti a hátrányos helyzetű családok mindennapjait.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Nem áll rendelkezésünkre adat arra vonatkozóan, hogy Nyirádon jelenleg hány fő vallja magát roma kisebbséghez tartozónak. A településen Nyirád Község Roma Nemzetiségi Önkormányzat a megalakult, szorosán együttműködik a köznevelési és szociális intézményekkel, aktívan részt vesz a közösségi programok szervezésében. A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (a továbbiakban: Nektv.) 80. §-a szerint a helyi önkormányzat a helyi nemzetiségi önkormányzat részére biztosítja az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos végrehajtási feladatok ellátásáról. E kötelezettség teljesítése érdekében a helyi nemzetiségi önkormányzat 2012-ben megállapodást kötött a települési önkormányzattal. A megállapodást Nyirád Község Roma Nemzetiségi Önkormányzata (RNÖ) Képviselő-testülete a 14/2012. (VI. 12.) határozatával, Nyirád Község Önkormányzata Képviselő-testülete a 46/2012. (VI. 28.) határozatával fogadta el. A megállapodás általános rendelkezéseibe beiktatták az együttműködés, amely szerint „A nemzetiségi jogok érvényesítése érdekében az Önkormányzat a szociális, oktatási, nevelési, kulturális, hagyományápolás, helyi sajtó, társadalmi felzárkóztatás és esélyegyenlőségi tárgyú döntéseit a RNÖ egyetértésével hozza meg.”⁶ A jelen álláspont szerint ezen önkormányzat már megszűnt, mivel a legutolsó választás óta nem indultak.

A magyarországi romák kétségkívül az ország legkiszolgáltatottabb társadalmi csoportjai közé tartoznak. A mintegy 600-700 ezres roma népesség négyötöde él létminimum alatt, többségük társadalmi és fizikai értelemben is szegregált, vagy szegregálódó településeken, településrészekben, lakáskörülményeik évtizedekre vannak a magyarországi átlagtól, oktatási és munkaerő-piaci esélyeik többször alacsonyabbak a nem romákénál, egészségügyi helyzetük katasztrofális. Településünkön tapasztalataink szerint nem ennyire rossz a romák helyzete, de kétségtelen, hogy kiemelt figyelmet érdemelnek.

⁶ <http://www.e-telepules.eu/templates/admin/op/uploads/nyirad/media/eloterj-egyuttmuk-felulvizsg-nyirad-romax.pdf>

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Foglalkoztatás hiánya, munkanélküliség, megélhetési problémák	<ul style="list-style-type: none"> • Kompetenciáknak megfelelő munkahely teremtése
Szakképzetlenek számának csökkentése	<ul style="list-style-type: none"> • oktatások, képzések

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

Veszélyeztetettség: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza.

A védelembe vétel a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermekvédelembe vétele a gyermekjóléti szolgáltatás feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a települési önkormányzat jegyzője a gyermeket védelembe veszi.

4.1.1 számú táblázat – Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma december 31-én (TS 3001)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma december 31-én (TS 3101)
2012	6	8
2013	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.
2016	2	n.a.
2017	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A védelembe vett gyermekek száma az évek során csökkent. A veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma is csökkenő tendenciát mutat. De ez nem feltétlenül jelenti azt, hogy a családok jobb helyzetbe kerültek. A növekvő munkanélküliség miatt arra lehet következtetni, hogy a családok súlyos megélhetési helyzetbe kerülnek.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény: A jogosult gyermek számára a települési önkormányzat jegyzője a Gyvt-ben meghatározott feltételek szerint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot állapít meg. A jogosultság megállapítása során sor kerül a jövedelmi és vagyoni helyzet vizsgálatára a Gyvt. 19§-a szerint.

Kiegészítő gyermekvédelmi támogatás: A támogatásra a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjával rendelt hozzátartozó jogosult, aki a gyermek tartására köteles és

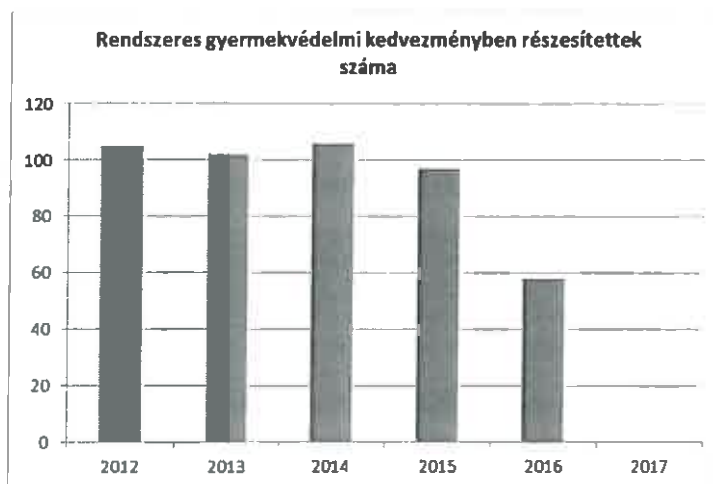
1. nyugellátásban,
2. korhatár előtti ellátásban
3. szolgálati járandóságban

4. balett művészeti életjáradékban
5. átmeneti bányászjáradékban
6. időskorúak járadékában vagy
7. olyan ellátásban részesül, amely a nyugdíjszerű rendszeres szociális ellátások emeléséről szóló jogszabály hatálya alá tartozik.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma

Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 5801)
2012	105
2013	102
2014	106
2015	97
2016	58
2017	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

RGYV kedvezményben részesülők száma 2010-ig növekvő tendenciát mutat viszont az utolsó két évben csökkenés tapasztalható. Egyre kevesebb gyermek születik talán ennek is tudható be ez a változás. 2016-ban csak 58 rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesült van, ez fele a 2012-es adatoknak. Kiegészítő GYVK-ben nem részesül településünkön senki. Viszont a rendkívüli GYVK-ben részesülők száma ugyanolyan változásokat mutat, mint az első oszlopé.

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

4.1.3. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma

év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
2008	25	27	47	0	0	0
2009	27	31	40	0	3	0
2010	27	41	33	0	3	0
2011	33	49	31	0	4	0
2012	18	45	22	0	3	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Az ingyenes étkezésben résztvevők száma 2011-ig folyamatosan növekedett. Viszont 2011 után egy nagyobb csökkenés látható. Ha az óvodáztatási támogatásban részesülőket nézzük a számok csak kis mértékben változtak.

d) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

4.1.3. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - Iskolai juttatásokban részesülők száma

év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyv-ellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
2008	25	27	47	0	0	0
2009	27	31	40	0	3	0
2010	27	41	33	0	3	0
2011	33	49	31	0	4	0
2012	18	45	22	0	3	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A 3. oszlopnál mivel csak általános iskola van településünkön így a számok oda értendők. Míg a második oszlopnál növekedést látunk a 3. oszlop is csökkenő számokat mutat. Az étkezést a helyi óvoda konyhája látja el többek között.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, arány

Településünkön nem magyar állampolgársággal rendelkező gyermek nincs nyilvántartva.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Nyirád Községben nincs szegregátum.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

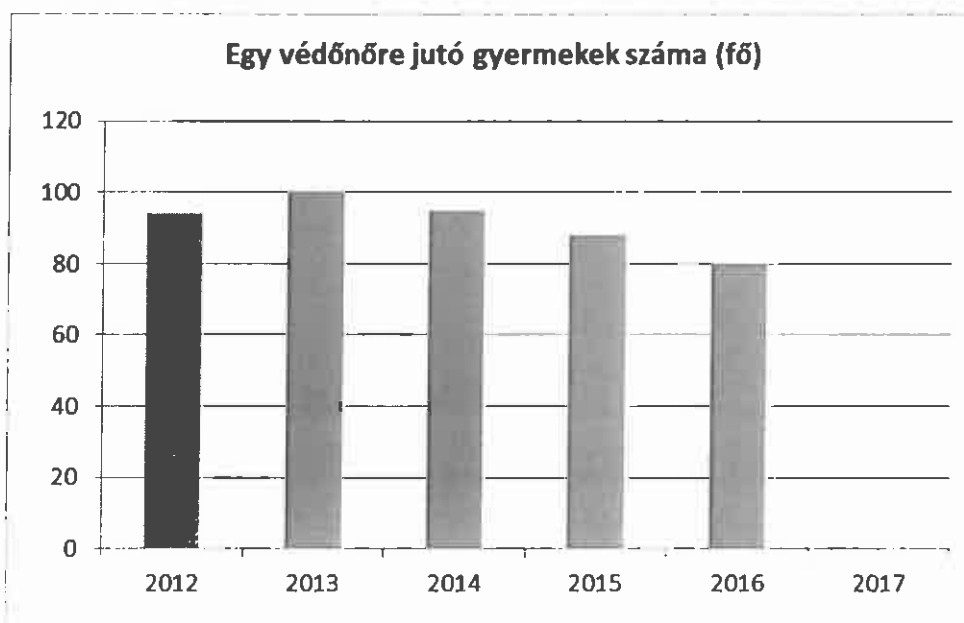
a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 3201)	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2012	1	94
2013	1	100
2014	1	95
2015	1	88
2016	1	80
2017	1	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

Községünkben 1 fő védőnői praxis üzemel. A 0-3 év közötti gyermekek száma évről-évre kis mértékben, de folyamatosan növekvő számokat hozott. Viszont 2015-től lassan mértékben, de visszaesés tapasztalható a 0-3 év között gyerekek számában.

- b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás jellemzői

év	Betöltetlen felnőtt háziorvosi praxis/ok száma	Háziorvos által ellátott személyek száma	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
2008	0	1765	0	292
2009	0	1707	0	250
2010	0	1700	0	246
2011	0	1675	0	239
2012	0	1659	0	214

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatgyűjtés

Az adatokat a helyi orvosi rendelőben kaptuk. Egy házi orvos látja el településünket. Az ellátottak száma csökkenő adatokat mutat a gyermek ellátottak számával egyetemben.

- c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

A településen lévő óvodában, nagy figyelmet szentelnek ezeknek a gyerekeknek a fejlesztésére. Napi szinten foglalkozik velük az óvoda pedagógus, logopédus és fejlesztő pedagógus, akik a megfelelő végzettséggel rendelkeznek. Nyelvi és beszédfejlesztő tevékenységek is hozzátartoznak a napi fejlesztéshez, valamint diszlexia-prevenációs foglalkozások is vannak.

- d) gyermekjóléti alapellátás

Községünkben Szociális Segítő Központ nevű kirendeltség működik, amely ellátja a gyermekjóléti alapellátásokat és elősegíti a gyermek testi és lelki egészségét, illetve családban történő nevelését.

e) gyermekvédelem

A Segítő Központ kirendeltsége ellátja a gyermekvédelemmel kapcsolatos információnyújtást, közreműködik a hivatalos ügyek intézésével, tanácsot ad. Gondoza a válsághelyzetben lévő várandós anyákat.

f) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A krízishelyzetben a gyermekek vagy szüleik által igénybe vehető szolgáltatások a rendszeres és rendkívüli gyermekvédelmi támogatás kedvezményes iskolai, óvodai étkeztetés.

g) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

Településünkön egy Óvoda és Általános iskola működik. Sok olyan programot szerveznek mind az óvodában és iskolában, melyekben nemcsak a gyermekek és a pedagógusok, hanem a szülők is részt vehetnek. 2018-ban sikerült kialakítanunk az óvoda vonzáskörzetéhez közel egy bölcsődét is.

Az óvodában családi és-, sport napokat, valamint Nyitnikék Napot szerveznek többek között, mely események jobban összekovácsolják a község lakóit, pedagógusait és legfőképpen a gyermekeket.

Az iskolában, évközben szakkörök, nyáron egy hetes balatoni vagy más táborok vannak. Az intézményben Diáksportkör is működik. Télen az Érted-Veled napon a kis diákok szüleikkel együtt különféle sportban jeleskedhetnek.

h) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei) ingyenes tankönyv

Évközben a gyermekek étkeztetése az óvoda konyha által van ellátva. A Máltai és a Baptista szeretet szolgálat többször adományokat oszt, ezzel is segítve a gyermekek ellátását.

i) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

Hátrányos megkülönböztetésről nincsen információ, a bölcsőde, az óvoda és az iskolai intézmények esetén. A gyermekjóléti és gyermekvédelmi, továbbá a családsegítő szolgáltatások és juttatások segítik a hátrányos helyzetbe került gyermekek, gyermekes családok életkörülményeinek mielőbbi javulását és a gyerekek egészséges fejlődését, a gyerekek érdekeit és esélyegyenlőségét tartva szem előtt.

j) pozitív jogok adományozása (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül

A Szociális Segítő Központ hátránykompenzáló szolgáltatásai nagyban hozzájárulnak a hátrányos helyzetű gyermekek szociális helyzetének javulásához. Az óvodai nevelésben a hátrányos helyzetű gyerekekkel gyógypedagógus foglalkozik, nyugodt, fejlődésüket szolgáló környezetükben. Az általános Iskolai oktatásban résztvevő gyermekek számára is elérhető a gyógypedagógiai oktatás.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

Az iskolába és óvodába 2H-s és 3H-s valamint SNI-s gyerekek is járnak. Fejlesztésükre odafigyelnek, és az utazó logopédus vagy fejlesztő pedagógus segít nekik abban, hogy különböző fejlesztendő képességeik és készségeik a megfelelő módon javuljanak. Továbbá az iskolában már a gyógypedagógus is részt vesz heti rendszerességgel a gyermekek életében. Gyógytestnevelés órákon pedig további segítséget nyújt a gyermekek megfelelő testi fejlődésének kialakulásához vagy éppen annak javításához.

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Az óvodapedagógusok közül ketten gyógypedagógus végzettséggel rendelkeznek, és utazó logopédus valamint fejlesztő pedagógus is segíti munkájukat. Diszlexiás-prevenációs tevékenységek is folynak az intézményben.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs

Hátrányos megkülönböztetésről és a gyermekek jogellenes elkülönítéséről nincsenek információink, a bölcsőde, óvoda és iskolai intézmények, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi, továbbá a családsegítő szolgáltatások és juttatások segítik a hátrányos helyzetbe került és SNI gyermekek, gyermekek családok életkörülményeinek mielőbbi javulását és a gyermekek egészséges fejlődését, a gyermekek érdekeit és esélyegyenlőségét tartva szem előtt. A szükséges esetekben a gyerekek és tanulók megkapják a szükséges szakmai támogatást.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

A felmérések adatai azt mutatják, hogy az országos eredményekhez képest nem sokkal van lemaradva a település. A pedagógusok alapos munkájának köszönhető, hogy a gyerekek jó tesztekkel írnak. A mai álláspontot nézve egyre több a diplomás végzettségűek száma, és a szakképző vagy iskolák létszáma csökkent.

e) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Az iskola és óvoda nemcsak évközben, hanem nyáron a szünetben is szervez programokat, kirándulásokat. Pár éve Erzsébet táborba is mehettek a gyermekek. Az iskola kezdése előtt pedig még egy egyhetes napközis tábor is megszervezésre kerül, ahol a gyerekek egész napos programsorozatokon vehet részt napi 3-szori étkezés mellett. A táborban tavaly több mint 30 hátrányos helyzetű gyermek is részt vett.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
A tanulásban több segítség legyen elérhető	tanoda, tanulást segítő délutáni foglalkozások
A dolgozó szülők nem tudják biztosítani a gyerekek felügyeletét a nyári szünetben	nyári táborok megszervezése, kézműves szakkörök

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a nők és férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.
- a Tanács 76/207/EGK irányelve a nőkkel és a férfiakkal való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés és az előmenetel lehetőségei, valamint a munkafeltételek terén történő végrehajtásáról és az azt módosító 2002/73/EK irányelv,
- a Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról,
- a Tanács 86/378/EGK irányelve a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatási szociális biztonsági rendszerekben történő megvalósításáról.

Az Önkormányzat és annak intézményei a helyzetelemzés készítésének időpontjában csak kevés adattal rendelkeznek a gender szempontok és problémák tekintetében. Tapasztalataink szerint a nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak:

- a 45 év feletti nők a változó képzettségi követelmények miatt,
- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya miatt,
- a gyesen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

A veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíjjogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt.

A rendelkezésre álló demográfiai és közszolgáltatási adatok vizsgálatából az alábbi összefüggések állapíthatók meg. A település összlakosságának nagyobb százaléka nő (976 fő), 19-65 éves, tehát aktív korú (576 fő). A népesség nemek szerinti megoszlása a népességben belül helyi szinten is jól mutatja, hogy a nők átlagosan magasabb életkort érnek meg, mint a férfiak: a 65 év feletti nők aránya a település összes női lakosához viszonyítva 10,95% (210 fő) – ugyanez az arány a férfiaknál 6,62 % (127 fő).

A regisztrált munkanélküliek számát vizsgálva látható, hogy mind a nők, mind a férfiak esetében évről-évre egyre kevesebb a munkanélküliek száma (tehát a sikeresen elhelyezkedők száma folyamatosan nő.) 2008 és 2011 között a nők száma volt alacsonyabb a férfi munkát keresők számához viszonyítva (nők: 38-44%, férfiak: 56-62%). 2012-ben azonban egy hatalmas kiugrás történt a regisztrált munkanélküliek statisztikájában, 52% volt a nők aránya. Közelebről

megvizsgálva a problémát kiderül, hogy 2012-ben a férfiak 40%-a talált munkát magának, míg a nőknél ez a szám csupán 3% volt, így a munkanélküliek számának nagymértékű csökkenése mellett a regisztrált nők száma alig változott. A későbbiekben sem változik sokat, még mindig a női munkanélküliek száma a kisebb, viszont nem lesz olyan nagy eltérés a férfiak számától sem.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. §-a rendelkezik arról, hogy a munkaviszonnyal, így különösen a munka díjazásával kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani. A munka egyenlő értékének megállapításánál különösen az elvégzett munka természetét, minőségét, mennyiségét, a munkakörülményeket, a szükséges szakképzettséget, fizikai vagy szellemi erőfeszítést, tapasztalatot, felelősséget, a munkaerő-piaci viszonyokat kell figyelembe venni.

Az Ebktv. megfogalmazza a közvetlen és a közvetett diszkrimináció fogalmát, amely rögzíti, hogy az adott személy olyan tulajdonsága miatt kerül hátrányba más, összehasonlítható helyzetben lévő személyekhez képest, amit nem tud befolyásolni. Védett tulajdonságként nevezi meg a törvény a nemet, családi állapotot, az anyaságot és terhességet is – így kiemelten kell foglalkozni a nőkkel az esélyegyenlőség területén.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Tapasztalataink szerint a gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit. Olyan önkormányzati programokat kívánunk a jövőben szervezni, amely a GYES lejártát követően segíti a munka világába való visszatérést- s egyidejűleg a képzés ideje alatt a kismamák igényeihez is igazodnának (gyermekfelügyelet megoldása a tanórák ideje alatt). Ilyen program lehet többek között nyelvi képzés, ECDL tanfolyam, karriermenedzsment tréning. Természetesen e programok önerőből nem megvalósíthatóak, így szorosan kívánunk együttműködni a munkaügyi központtal, iskolákkal, nyelviskolákkal, vállalkozásokkal.

5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	Férfiak (TS 0803)	Nők (TS 0804)	Férfiak	Nők	Férfiak (TS 0801)	Nők (TS 0802)
2012	694	627	n.a.	n.a.	28	28
2013	684	641	n.a.	n.a.	37	32
2014	685	632	n.a.	n.a.	28	26
2015	660	615	n.a.	n.a.	27	22
2016	657	593	n.a.	n.a.	23	19
2017	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	19	18

Forrás: Telr és helyi adatgyűjtés

A foglalkoztatást és munkanélküliséget vizsgálva láthatjuk, hogy e problémakör jobban sújtja a férfiakat, mint a nőket. De azt is érdemes megfigyelni, hogy az utóbbi években még ha lassan is de folyamatosan csökkent a női (és férfi) munkanélküliek száma, bár a 2012 és 2017-es adatok között elég ingadozó eredményeket kaptunk. Végeredményként mégis azt lehet mondani, hogy ezalatt az öt év alatt a 30 fős munkanélküliség 20-ra redukálódott. Még pontosabb képet kapnánk a kérdésről, ha a rendelkezésre álló adatok között lenne, hogy az érintett csoportból (férfiak és nők is) hányan nevelnek gyermeket, hányan nevelnek 15 évesnél fiatalabb gyermeket, hány gyermeket nevelnek, illetve hányan egyedülállók.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Településünkön nem működik foglalkoztatási program, illetve képzési lehetőség sem áll az érdeklődők rendelkezésére, ezeket csak a vonzáskörzetben lehet igénybe venni. Viszont a kisgyermekes és munkanélküli nők számára problémát jelent az utazás több okból is: a gyermek felügyeletét az utazás és képzés idejére meg kell oldani illetve nehéz a napi rutinba beilleszteni a képzést és a vele járó ingázást, továbbá az utazás és képzés költségei is igen magasak lehetnek. Továbbá az *a)* pontban meghatározott jövőbeni tervek ide is kapcsolódnak.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Iskolai végzettségre történő lebontás nem áll rendelkezésünkre, a jövőben célul tűzzük ki az ilyen jellegű nyilvántartást, hiszen, ebből jól látható, hogy a településen miként áll összefüggésben a nők iskolai végzettsége és foglalkoztatottsága. A kapott adatok továbbítása

segíthetné a foglalkoztatást segítő programok, képzések hatékonyabb szervezésében a munkaügyi központban.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Önkormányzatunknak nincs tudomása konkrét esetről, mely hátrányos megkülönböztetésben részesítené a női lakosságot. De a régiós adatok alapján elmondható, hogy a Közép-Dunántúlon jellemzően a nők 18%-kal alacsonyabb munkabért kapnak, mint a férfiak.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A nők munkaerő-piaci elhelyezkedése szempontjából lényeges a gyermekek számára nyújtott napközbeni ellátásokhoz történő hozzáférés, így e ponton belül szükséges a hozzáférés feltételeinek vizsgálata. A kisgyermeket nevelő nők (és férfiak) esélyeit a szolgáltatási hiányosságok alapvetően rontják. A kisgyermekesek munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges a bölcsődei és óvodai férőhelyek száma. Településünkön sikerült megoldást találni a kisgyermekes szülők számára, ugyanis egy bölcsödével gazdagodott községünk. Továbbá a helyi művelődési házban megoldható lenne önköltségi alapon az alternatív napközbeni ellátás is, megfelelő szakember felügyelete és egy klubszoba fizikai átalakítása mellett.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A család- és nővédelmi gondozást az Eütv. 41. §-a rögzíti, ennek értelmében biztosítani szükséges a gyermekvállalás körülményeinek elősegítését a tanácsadás és gondozás eszközeivel, a családtervezéssel összefüggő ismeretek átadását és a nők egészségvédelmét szolgáló intézkedéseket.

5.3. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

5.3. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe			
Év	Védőnők száma (TS 3201)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
2012	1	94	94
2013	1	100	100
2014	1	95	95
2015	1	88	88
2016	1	80	80
2017	1	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

Községünkben 1 fő védőnői praxis üzemel. A 0-3 év közötti gyermekek száma évről-évre kis mértékben, de folyamatosan növekedett 2013-ig. Majd ezt követően lassú de csökkenő mértékű változás állapítható meg.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

A családon belüli erőszak esetén alkalmazható legfontosabb rendelkezéseket a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. tv. és a Büntető törvénykönyv tartalmazza. A családon belüli erőszakra nincs önálló tényállás, a párkapcsolati erőszakra jelenleg a Büntető törvénykönyv különböző tényállásai vonatkoznak, ld. testi sértés, zaklatás, távoltartás.

A nők elleni erőszak különböző formáira, vagy ugyanezeknek nem a párkapcsolaton belül megnyilvánuló formáira (pl. szexuális jellegű visszaélések) is a Büntető törvénykönyv releváns paragrafusai vonatkoznak. A zaklatás, szexuális vagy családon belüli erőszak miatt történt rendőrségi feljelentések száma alulmarad a tényleges esetek számától. A Tapolcai Rendőrkapitányságon nem tartanak külön nyilván a családon belüli erőszakra vonatkozó statisztikákat, így statisztikai adatokat nem ismerünk a problémakörön belül jellemzően az erőszak jó része a családban marad. A hatósággal közreműködve a jó gyakorlatok átvétele lenne indokolt: rendszeres lakossági fórumok a rendfenntartókkal- kifejezetten a családon belüli erőszak visszaszorítása miatt, önköltséges önvédelmi oktatás (például Krav Maga, Ninjutsu) elindítása melynek helyszínét az önkormányzat biztosítja helyben.

Szükséges lenne információs, illetve jelzőrendszeres hálózatot létrehozni kifejezetten a családi erőszak visszaszorítása végett. A jelzőrendszert működtető tagok megfelelő felkészültsége szükségeltetik (törvények, segítséget nyújtó szervezetek és intézmények elérhetősége), továbbá a helyi médiában kampánysorozat elindítása és fenntartása lenne indokolt. Többek között ide tartozna a helyi újságban és honlapokon megjelentetni a segélyszervezetek elérhetőségét, rendszeres fórumokat tartani, csatlakozni globális programokhoz (pl.: V-Day), a helyi intézmények és szervezetek állandó felkeresése (iskola, önkormányzat, idősek klubja, szülői munkaközösség...).

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

Az anyaothtonok és a családok átmeneti otthonai a Nyirád vonzáskörzetében megtalálhatóak, Nyirád 50 km-es körzetében 3 anyaothton is megtalálható. Az egyik Pápán található, ahova jelentkezni személyesen lehet, egyéni kérelem alapján, gyermekjóléti szolgálat ajánlásával. 12 hónapra biztosítanak szállást, illetve napi egyszeri étkezést. A másik anyaothton Taliándörögdön található. Jelentkezni telefonon vagy írásban lehet egyéni kérelem alapján. 9+3 hónapra biztosítanak szállást. Felnőtteknek önellátást, gyermekeknek teljes ellátást biztosítanak. Nyirád közelében található a Veszprémi anyaothton is ahol 12 hónapra biztosítanak szállást. Krízishelyzetben teljes ellátást, napi ötszöri étkezést biztosítanak (anyagi vagy családi) krízishelyzetben jelenthetnek megoldást azok számára, akiknek nincs hová menniük. Bizonyos esetekben kimondottan célszerű, ha a krízishelyzetben lévő nő távol kerül addigi környezetétől, de vannak olyan helyzetek is, amikor az anyaothton/családotthon és a lakóhely távolsága komoly problémát jelent (munkahely, gyermekellátó intézmények). Rövidtávú terveink között szerepel ezen intézmények összegyűjtése és a helyi információs portálokra való közzététele.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A közéletben való részvétel tekintetében arra a következtetésre juthatunk, hogy a férfiak aránya e szempontból jóval magasabb arányt képvisel a településen. Így a nők esélyegyenlőségének szempontjából arra a következtetésre juthatunk, hogy még mindig az az álláspont az elfogadott, hogy vezető pozíciókban a férfiak jobban tudják teljesíteni az elvárásokat.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Kifejezetten a nők csoportjára irányuló helyi program nem található településünkön, ám a folyamatban lévő munkaterveinkben többek között a nők célcsoportjának igényeihez is igazodunk.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Munkanélküli nők	<ul style="list-style-type: none"> • Nyelvi képzés • Számítástechnikai képzés (ECDL)

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

Az idősek, időskorúak definiálása igen nehéz, hiszen más életkorhoz kötik jogalkotási, demográfiai, tudományágankénti szempontból, s országonként is eltérő megfogalmazásokat találunk. De szociológiai aspektusból vizsgálva általánosságban elmondható, hogy hazánkban a 60. életkor felettiket tekintik időseknek.

Az idős emberek helyzete iránti fokozott figyelem annak köszönhető, hogy az elmúlt századokkal összehasonlítva napjainkban részben javultak a halandósági viszonyok, de a születésszámok visszaestek, így az idős emberek aránya Európában, s hazánk területén is erősen megnövekedett. A 60 évesnél idősebbek aránya 1930-ban még nem érte el a 10%-ot, 1960 már majdnem 14 % volt, az ezredfordulón pedig meghaladta a 19%-ot. A jelenlegi termékenység fennmaradása és a halandóság várható javulása estén arányuk 2020 körül érheti el a 25 %-ot, 2050-re pedig átlépi a 30%-os határt is.

Az idős emberek a korábbi évszázadokban sokkal később, és fokozatosan váltak ki a jövedelmet biztosító munka világából, mint ma, amikor a nyugdíjazást követően többé-kevésbé azonnal abbahagyják az aktív munkavállalást. Viszont a várható élettartam növekedése miatt a nyugdíjazást követően egyre hosszabb életszakaszra számíthatnak. A korosodó emberek életében ezért az aktív munkavállalás területéről való hirtelen kivonulás lényeges szereptörést és problémákat okozhat, melyek új feladatok elé állítják őket és az államot is. Egyrészt fontos lenne számukra, hogy a nyugdíjas éveiket olyan tevékenységgel töltsék ki, amely örömet okoz számukra, ami életüket tartalmasság és értelmessé teszi, ami segít a lehetőségekhez mértén megőrizni fizikai és szellemi kondíciójukat. Másrészt viszont a nyugdíjkorhatárt betöltött, a munka világától visszavonult, illetve a szociális háló által nem lefedett emberek gondozása, megfelelő életkörülmények biztosítás is kiemelt cél lenne.⁷

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, demográfiai trendek stb.)

A településen a legfrissebb korcsoportokra bontott adatok szerint a népességszám összesen 1917 fő. Ebből a 60 év feletti nők száma 265, a férfiak száma pedig 180 fő. Ha a teljes lakosságra viszonyítjuk az idősek arányát, akkor a nők 13%-a, a férfiaknak 9%-a 60 életév feletti. Az öregedési index évről-évre lassan, de fokozatosan emelkedik, ami azt jelenti, hogy az adott évet vizsgálva a 0-14 év közötti gyermekek száma alacsonyabb, mint a 65 év feletti idősek száma. A természetes szaporodás esetében ilyen egyértelmű konklúzió nem vonható le, itt évenként változnak az értékek: hol az élve születések száma a magasabb, hol a halálozások száma. *(Bővebben a népességi adatokat lásd: A település bemutatása című fejezetben.)*

⁷ Andorka Rudolf (2006) : Bevezetés a szociálpszichológiába. Osiris Kiadó, Budapest.

**6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban
részesülők száma nemek szerint**

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 5201)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 5301)	Összes nyugdíjas
2012	253	315	568
2013	241	316	557
2014	232	307	539
2015	217	297	514
2016	213	306	519
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉK!

Forrás: TelR, KSH Tstar

A Közép-Dunántúli és Veszprém megyében is hasonló tendenciát mutat a nyugdíjasok számának évenkénti változása. 2008 és 2010 között fokozatosan csökkent az összes nyugdíjas száma, ezen belül is ez igaz a nőkre, és a férfiakra egyaránt. A 2011-es évben azonban, a nők esetében több nyugdíjas hölgy lett mind régiós, mind megyei szinten, így az összes nyugdíjas száma is növekedett ebben az évben.

A helyi adatokat vizsgálva is ugyanerre a statisztikai jellegzetességre lehetünk figyelmesek. A vizsgált években is jóval bővült a számuk.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

Jövedelmi helyzetüket tekintve a nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők vonatkozásában az alábbi jogszabályi rendelkezések irányadók:

–A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény értelmében a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer

- saját jogú; és
- hozzátartozói

nyugellátásokat biztosít.

- A saját jogú nyugellátások körébe tartozik:
 - az öregségi nyugdíj,
 - a rehabilitációs járadék.
- A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó hozzátartozói nyugellátás:
 - az özvegyi nyugdíj;
 - az árvaellátás;

- a szülői nyugdíj;
- a baleseti hozzátartozói nyugellátások; valamint
- özvegyi járadék.

–Időskorúak járadéka: A Szt. értelmében az időskorúak járadéka azon idős személyek részére biztosít ellátást, akik

- szolgálati idő hiányában a nyugdíjkorhatáruk betöltése után saját jogú nyugellátásra nem jogosultak, illetve alacsony összegű ellátással rendelkeznek. A Szt. 25. §-a szerint az ellátást a települési önkormányzat jegyzője állapítja meg.

–Az Flt. 24. §-a értelmében a nyugdíjazáshoz közel álló álláskereső részére nyugdíj előtti álláskeresési segély, valamint költségtérítés jár. Az álláskeresési segély feltételeit a Flt. 30. §-a rögzíti.

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

Településünkön jelenleg nincs olyan program (sem az önkormányzat, sem civil vagy egyéb kezdeményezésből), ami kifejezetten az idős korosztály foglalkoztathatóságát, munkaerő-piaci helyzetének javítását célozná meg.

b) tevékeny idős kor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

Településünk nem rendelkezik olyan programmal vagy pályázattal, ami a tevékeny időskort segítené elő. Mint a fenti demográfiai adatokból már kiderült lakosságunk több mint 20%-a a nyugdíjas korosztályba tartozik, ennek ellenére fizikai és anyagi lehetőségek híján nem tudjuk biztosítani időseink számára az élethosszig tartó tanulás lehetőségét, illetve a „fiatal idősek” esetében a munkaerő-piacra való reintegrációt.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A diszkrimináció felmérése rendkívül nehéz. Azt tudjuk a szakirodalomból⁸, hogy az idősebb korosztály a korukból, egészségi állapotukból fakadó sztereotípiák miatt sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, tehát nehezebben helyezkednek el, és a munkahelyi leépítések is előbb érik el őket. Az országos munkanélküliségi mutatókat tekintve az 55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma 2008-2012 között majdnem megnégyszereződött, arányuk a regisztrált munkanélküliek között így folyamatosan nőtt, 2011-ben ez az arány 17% volt.

⁸ Andorka, 2006

6.2.3. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

6.2.3. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén						
Év	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma (TS 1010 és TS 1011)		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
	Fő	Fő	%	Fő	Fő	%
2012	56	9	15%	15	n.a.	#ÉRTÉKI!
2013	69	12	17%	24	n.a.	#ÉRTÉKI!
2014	54	9	17%	15	n.a.	#ÉRTÉKI!
2015	49	8	16%	20	n.a.	#ÉRTÉKI!
2016	42	7	15%	14	n.a.	#ÉRTÉKI!
2017	37	6	15%	0	n.a.	#ÉRTÉKI!

Forrás: Helyi adatgyűjtés, TeIR

Elmondhatjuk, hogy településünkön a az összes regisztrált munkanélküli közül csak néhány 55 év feletti regisztrált munkanélküli van évente. Az ő számuk valószínűleg a gazdasági válság hatása miatt 2010-ben volt a legmagasabb, de a 2011-es évben már létszámuk csökkent. (Érdekes módon az 55 évnél fiatalabb munkavállalók száma a válság kirobbanásának évében közepes mértékben csökkent, tehát megállapítható, hogy településünkön a gazdaság visszaesése a regisztrált munkanélküliek arányait vizsgálva az idősebb korosztályt nagyobb mértékben súlytotta)

(Az 55 év feletti tartósan munkanélküliek adatai sajnos az illetékes Munkaügyi Központból nem érhetők el, mivel más szempont alapján vezetik nyilvántartásukat, így nem tudnak adatot szolgáltatni.)

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés vizsgálatakor az alapszolgáltatásokra és szakosított ellátási formákra javasolt kitérni:

Alapszolgáltatások

A szociális alapszolgáltatások megszervezésével az állam és a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló

életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

Szakosított ellátási formák

Ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt rászoruló személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni.

Településünkön a szociális alapszolgáltatásokhoz való hozzáférés megoldott a helyi Szociális Segítő Központban. Szakosított ellátás a vonzáskörzet városaiban illetve az idősek bentlakásos otthonaiban érhető el.

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz a helyi Szociális Segítő Központ biztosítja az állampolgárok számára az egyenlő esélyű hozzáférést. A központban preventív rendszerszemléletű szociális munka keretében komplex segítséget nyújtanak az idős korosztály önálló életvitelének és készségének megőrzéséhez, erősítéséhez. Ide sorolható: a szociális étkeztetés, a házi segítségnyújtás, idősek nappali ellátása (idősek klubja), családsegítés. A szociális ellátások és a szolgáltatások összehangoltan, koordináltan működnek, nagymértékben lefedik a szociális szükségleteket. A helyi szociális ellátórendszer középpontjában továbbra is a segítségre szoruló emberek állnak, akiknek színvonalas ellátása feltételezi az emberi értékek tiszteletben tartását. A helyi szociális szolgáltatások gyakorlatában a személyközpontú, egyéni igényekre és szükségletekre szabott szociális munka folyamatosan biztosított, amely megteremti idős emberek támogatásának, az esélyegyenlőség megteremtésének feltételeit.

Az idősek nappali ellátásában (idősek klubja) regisztrált tagok vehetnek elsősorban részt. Előttük munkanapokon nyitva áll a klub ajtaja. Az ott dolgozók lehetőségeikhez és forrásaikhoz mérten próbálják minden nap biztosítani a tagok fizikai és szellemi jól-létét: közös reggeli tornát tartanak, az ünnepekre közösen dekorációt készítenek és feldíszítik az intézményt, filmeket néznek, énekeket tanulnak egymástól, együttesen süteményt sütnek, fejlesztő játékokat végeznek el (elsősorban az időskori demencia megelőzésére, illetve minél későbbi életkorra való kitolása végett) s mindenközben társas kapcsolatokat építenek és tartanak fenn.

A központban az étkeztetés házhozszállítással, a tagok részére a klubban elfogyasztva, vagy saját maguk által hazavitellel is megoldható.

A házi segítségnyújtás kapcsán azokról gondoskodnak, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből nem képesek, vagy róluk nem gondoskodnak, ill. akik részére nappali vagy

bentlakásos intézményben történő ellátás nem biztosítható vagy ezt személyes okokból az igénybevevők nem igénylik. A házi segítségnyújtás keretében a gondozás tehát az idősek saját otthonában történik, amely lefedi a bevásárlást, a közvetlen környezet rendben tartását (pl.: házimunkák elvégzése, hólapátolás), a testi higiéniairól való gondoskodást és a mindennapos látogatások miatt a szocializációt is.

Forráshiány miatt, de évente legalább 1-2 alkalommal idősek klubjában rekreációs programok is megrendezésre kerülnek, ahol egészségügyi szakember, masszázsterapeuta látogatja meg a klubtagokat.

6.3.1. számú táblázat - 64 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (TS 0328)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 5101)	
	Fő	Fő	%
2012	336	32	9,52%
2013	332	29	8,73%
2014	326	30	9,20%
2015	319	30	9,40%
2016	337	28	8,31%
2017	n.a.	n.a.	#ÉRTÉKI

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A 2012-2016-os adatokat vizsgálva megállapítható, hogy évente hozzávetőleg a 64 év feletti lakosság 10%-a részesedik nappali ellátásban, azaz veszik igénybe a Szociális Segítő Központ szolgáltatásait, ami évente átlagosan körülbelül 25-30 embert jelent.

A szociális szolgáltatásoknál szükséges megemlíteni az időskorúak járadékát, amely a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás. A települési önkormányzat, -2007. január 1-jétől a jegyző - időskorúak járadékában részesíti azt

- a 62. életévét, illetőleg a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött személyt, akinek saját és vele együtt lakó házastársa, élettársa jövedelme alapján számított egy főre jutó havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 80%-át,

- az egyedülálló, 62. életévét, illetőleg a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött, de 75 évesnél fiatalabb személyt, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 95%-át,
- az egyedülálló, 75. életévét betöltött személyt, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 130%-át.

6.3.2. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesülők száma

6.3.2. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesítettek átlagos száma

Év	Időskorúak járadékában részesítettek (évi) átlagos száma (fő) (TS 5701)
2012	1
2013	1
2014	1
2015	1
2016	1
2017	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Településünkön 2008 és az elérhető utolsó adat, 2016 között évente 1 fő részesült időskorúak járadékában, ami arra enged következtetni, hogy a nyugdíjkorhatárt betöltött személyek, vagy a velük egy háztartásban élők jövedelme a meghatározott minimum összegek feletti bevétellel rendelkeznek, tehát életszínvonaluk és –minőségük nincs veszélyben, megélhetésük biztosított.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A helyi idősek klubja illetve a velük kapcsolatban álló nyugdíjas korosztályúak válaszai alapján került sor erre a részre.

A helyi templomban való vallásgyakorlás az idősek klubja tagjainál igen magas arányban megjelenik (az 50 megkérdezettből 30 fő jelezte, hogy rendszeresen járnak misére minimum heti 1 alkalommal, ami éves szinten összesen 1560 alkalmat jelent). De a község teljes nyugdíjas korú lakosságát vizsgálva is hasonló arányt lehet megállapítani.

További kulturális lehetőségeket nyújtanak a szépkorúaknak a Szociális Segítő Központ programjai, a művelődési ház által szervezett események, illetve főleg a tavaszi-nyári időszakban a községben megrendezésre kerülő programok.

A központ minden évben rendez az idősök klubja tagjai számára kirándulásokat, közösen megünnepelik a tagok születés- és névnapját, az évfordulókat és ünnepeket. Ez utóbbi események alkalmával kölcsönösen felkeresik egymást a helyi óvodával és iskolával, és egy rövid műsorral (melyre előzőleg lelkiismeretesen felkészültek), vidám hangulattal és házi készítésű apró ajándékokkal lepik meg a gyermekeket.

A településen minden decemberben megrendezésre kerül az egyedül élők karácsonya, ahol a helyi idősök egy estére összejöhetnek és közösen ünnepelhetnek. Továbbá nem kifejezetten az idős korosztály számára szervezett program, de a helyi önkormányzat által szervezett helyi programok részesei is lehetnek, mivel minden esemény összeállításánál figyelnek a helyi vezetők, hogy minden korosztály találjon magának kikapcsolódási lehetőséget (a programok között szinte mindig szerepel néptánc előadás, énekkar, színdarab, helyi óvodások és iskolások műsora, főzőverseny...).

c) idősök informatikai jártassága

Szintén a Szociális Segítő Központtal kapcsolatban álló idős korosztály válaszaira alapozva került sor erre a részre. A megkérdezett 50 fő közül habár, vannak, akik segítséggel tudják használni a számítógépet de önállóan senki nem tud vele bánni, s ugyanezt említették az internethasználat esetén is- így itt egy igen komolyan jelen van a digitális írástudás hiánya. Megállapítható még, hogy az idősök háztartásában nem jellemző a számítógép, azzal családtagjaiknál találkozhatnak csupán. Ez a hiány összekapcsolható az élethosszig tartó tanulással oly módon, hogy a digitális írástudás leküzdésére számítástechnikai, informatikai tanfolyamok lennének indokoltak kifejezetten az idős korosztály tanulási specifikációihoz igazodva.

6.4 Az idősöket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

2008 és 2012 között minden évben volt az idősebb célcsoport igényeit célzó program. 2011-ben majdnem megnégyszereződött az események száma, ami annak köszönhető, akkor rendezték meg elsőnek az Idősök Hete rendezvénysorozatot (korábban Idősök Napja volt), amely több, kifejezetten a nyugdíjas korosztálynak szóló lehetőséget nyújt egy héten keresztül az érdeklődőknek.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Digitális írástudás fejlesztése	<ul style="list-style-type: none"> • Informatikai képzések a korszerűbb műszaki cikkekhez kapcsolódóan (mobiltelefon, számítógép, internet) • Idősek Klubjába kifejezetten a nyugdíjas korosztály számára „IKT labor” berendezése: számítógépek, szélessávú internet, televízió, DVD lejátszó, magnó, ergonomikus bútorok

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Fogyatékos személy: aki érzékszervi - így különösen látás-, hallásszervi, - mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

A Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1 cikke szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

A 2001. évi népszámlálás adatai szerint 577 ezer fogyatékkal élő ember van Magyarországon, a népesség 5,7 százaléka. A népesség fogyatékossgátípus szerinti megoszlása: mozgáskorlátozottak aránya 43,6 %, látássérült 14,4 %, értelmi fogyatékos 9,9 %, hallássérült 10,5 %, egyéb 21,6 %. A fogyatékos népességen belül továbbra is a mozgássérülteké a legnépesebb csoport. Jelentősen emelkedett az egyéb, pontosan meg nem határozott fogyatékossgában szenvedők aránya. Ilyen magas arányú számoknál természetes, hogy foglalkoznunk kell az esélyegyenlőségi programban a fogyatékkal élőkkel, mint kiemelt csoporttal.

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvény 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult. A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető. Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

Fogyatékkal élő munkavállaló, aki

- a nemzeti jog szerint fogyatékosnak elismert, vagy
- elismerten fizikai, elméleti vagy pszichológiai károsodásban szenved.

Megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki

- a) rehabilitációs ellátásban részesül,
- b) aki 2011. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesült. (Flt. 57/B §.)

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 6201)	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 6301)	Összesen
2012	34	38	72
2013	34	36	70
2014	37	33	70
2015	33	29	62
2016	32	33	65
2017	n.a.	n.a.	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Összességében elmondható, hogy a fogyatékkal élőkre vonatkozóan csak kevés számban állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, és fenntartása, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is a fogyatékkal élő személyek. A célcsoport részére szervezett ellátásokat, szolgáltatásokat, az egyes intézkedéseket az egyéni szükségletek alapján szükségeltetik megtervezni.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 5001)	Egyházi fenntartású intézményben	Civil fenntartású intézményben
2012	n.a.	n.a.	n.a.
2013	n.a.	n.a.	n.a.
2014	n.a.	n.a.	n.a.
2015	n.a.	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.	n.a.
2017	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar; a központi adatokat célszerű bontani a helyi adatszolgáltatók segítségével

A Szociális és Segítő Központ gondoskodik a fogyatékkal élők gondozásával, szükség esetén részükre házi segítségnyújtást biztosít 2008 és 2011 között ez egy-két ember ellátását jelentette, 2012-ben nem kértek a központtól szolgáltatást fogyatékkal élők. Településünkön nem működik sem egyházi, sem civil fenntartású intézmény, ahol megoldott lenne a fogyatékkal élők nappali ellátása, így ez az adat a táblázatban „0”-ként szerepel.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Tapasztalataink szerint elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdeni. Előfordulhat, hogy a fogyatékos személyt akadályozottsága miatt nem foglalkoztatják a végzettségének és képzettségének megfelelő álláshelyen (pl.: felsőfokú végzettsége ellenére alacsonyabb

végzettséggel is betölthető foglalkoztatást ajánlanak neki). A munkavállalás során fizikai és infókommunikációs akadályokkal is találkozhatnak a fogyatékos személyek.

c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

Önkormányzati részről itt is a Szociális Segítő Központot kell megemlíteni, mint a fogyatékkal élő személyek egyéni életvitelét támogató intézményt. A célcsoportnak étkeztetési lehetőséget, házi segítségnyújtást, családsegítést, támogató szolgáltatást és nappali ellátást biztosítanak. Egyházi illetve civil részről pedig a Baptista Szeretetszolgálat, Máltai Szeretetszolgálat van jelen segítő tevékenységével településünkön. A baptisták szintén házi segítségnyújtó rendszert működtetnek, a máltaiak pedig közösségi ellátásokkal is foglalkoznak. Ezen kívül egy helyi civil szervezet a jelzőrendszeres házi segítségnyújtást támogatja a fogyatékkal élők és időskorúak részére.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A lehetséges kedvezmények igénylése és rendszeres használata nem feltétlenül az önkormányzat bevonásával történik, így az adatgyűjtés korlátozott. Nem nyilvántartott, hogy hányan élnek a tömegközlekedésben elérhető kedvezményekkel, vagy épp az adókedvezménnyel. Vannak olyan természetbeni ellátások, melyek nem a fogyatékosokhoz, hanem az alacsony jövedelemhez kötöttek. A szociális ellátásokat igénybevevők között nagy valószínűséggel jelen vannak fogyatékos személyek is, nyilvántartott adattal azonban csak az alanyi jogon közgyógyellátásban részesülők, az időskorúak járadékában, súlyos mozgáskorlátozottak közlekedési támogatásában, ápolási díjban részesülőkre vonatkozóan rendelkezünk.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

A település önkormányzatában lévő középületek fizikai akadálymentesítése csak kis részben valósult meg forráshiány miatt. Infó-kommunikációs akadálymentesítés viszont egyáltalán nincs még jelen településünkön, így ezek a következő évek fejlesztési programjai között szerepelnek.

b) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

A közszolgáltatások nem teljes körűen akadálymentesek, de a művelődési ház korszerű felújítása már részben megvalósult. Továbbá az orvosi rendelő is ily módon kialakításra került.

c) munkahelyek akadálymentesítettsége

Az önkormányzati intézmények közül az a) pontban felsorolt munkahelyek részben akadálymentesek, ezen kívül szintén csak csekély mértékben megoldott a településen található egyéb munkahelyek akadálymentesítettsége.

d) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

Az útburkolat elavult állapota, illetve a nem portalanított utak miatt a közösségi közlekedés nehézséget okoz a fogyatékkal élők számára. További problémaként merül fel a helyi autóbusz várótermek és a mellettük lévő buszöbblök, megállóhelyek felújítása is a fogyatékkal élő személyek igényeit szem előtt tartva.

e) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

A már fent ismertetett Szociális Segítő Központ, a Baptista Szeretetszolgálat, továbbá a Máltai Szeretetszolgálat áll a rendelkezésükre a fogyatékkal élő személyeknek.

f) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Pozitív diszkriminációt, a hátránykompenzáló juttatásokat az önkormányzat szociális ellátórendszerén igyekszik megvalósítani.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
<i>beazonosított problémák</i>	<i>fejlesztési lehetőségek</i>
Járda és útburkolatok rossz minősége	<ul style="list-style-type: none"> • Pályázati források felkutatása • Útburkolatok felújítása, átépítése a célcsoport igényei szerint (rámpák, kapaszkodók)

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

A helyi önkormányzatnak, a kulturális és oktatási intézményeknek, a községben működő kis - és nagy vállalkozóknak, az egyházak képviselőinek, a civil szervezeteknek, és a falu lakosságának közös érdeke és felelőssége, hogy Nyirád a jövőben is még inkább élhető településsé váljon.

Nyirád Községben működő önszerveződő közösségek a következők:

- Nyirádi Nyugdíjas és Hagyományörző Klub
- Ifjúsági Klub
- Iskola a gyermekeinkért Közalapítvány
- Kék Cinke Alapítvány
- Nyirád és Térsége Nagycsaládosainak Közhasznú Egyesülete
- Nyirád községért Közalapítvány
- Nyirád Község Önkéntes Tűzoltó Egyesülete
- Nyirád Községi Polgárőrség
- Nyirádi Községi Sport Egyesület
- Összefogás Nyirádért Egyesület
- Rókadombi Horgász Egyesület
- Nyirádi Testépítő Klub
- Veszprém Megyei Mozgássérültek Egyesülete
- Iskolai Szülők Közössége
- Óvodai Szülők Közössége

b) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

Nyirád Község Önkormányzata együttműködési megállapodást kötött a Roma Nemzetiségi Önkormányzattal, melyek keretében támogatja a nemzetiségi önkormányzat működését, biztosítja a nemzetiségek számára a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő esélyű hozzáférést, a nemzetiségek szellemi és tárgyi örökségének védelmét. Ahogy fent már említésre került, idő közben a Roma Nemzetiségi Önkormányzat nem indult, így ez a megállapodás már érvényét veszítette.

Az Önkormányzat és a következő civil szervezetek között áll fenn aktív együttműködés:

- Nyirádi Nyugdíjas és Hagyományörző Klub
- Nyirád és Térsége Nagycsaládosainak Közhasznú Egyesülete
- Rókadombi Horgász Egyesület

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

A település a LEADER Helyi Akciócsoportnak a tagja, munkaszervezete az Élhető Balaton-Felvidékért Egyesület.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A településen Nyirád Község Roma Nemzetiségi Önkormányzat a megalakult, szorosan együttműködik a köznevelési és szociális intézményekkel, aktívan részt vesz a közösségi programok szervezésében. A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (a továbbiakban: Nektv.) 80. §-a szerint a helyi önkormányzat a helyi nemzetiségi önkormányzat részére biztosítja az önkormányzati működés személyi és tárgyi feltételeit, továbbá gondoskodik a működéssel kapcsolatos végrehajtási feladatok ellátásáról. E kötelezettség teljesítése érdekében a helyi nemzetiségi önkormányzat 2012-ben megállapodást kötött a települési önkormányzattal. A megállapodást Nyirád Község Roma Nemzetiségi Önkormányzata (RNÖ) Képviselő-testülete a 14/2012. (VI. 12.) határozatával, Nyirád Község Önkormányzata Képviselő-testülete a 46/2012. (VI. 28.) határozatával fogadta el. A megállapodás általános rendelkezéseibe beiktatták az együttműködés, amely szerint „A nemzetiségi jogok érvényesítése érdekében az Önkormányzat a szociális, oktatási, nevelési, kulturális, hagyományápolás, helyi sajtó, társadalmi felzárkóztatás és esélyegyenlőségi tárgyú döntéseit a RNÖ egyetértésével hozza meg . Jelen álláspontra szerint ezen önkormányzat már megszűnt, mivel az utolsó választás óta nem indultak.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Nyirádon több civil szervezet is működik. A célcsoportok esélyegyenlőségének javítása érdekében. Az idősek érdekeinek védelmében működik, például a Nyirádi Nyugdíjas és Hagyományörző Klub, akik az idősek számára biztosítanak szabadidős programokat. A fogyatékosok érdekeinek védelmében tevékenykedik a Veszprém Megyei Mozgássérültek Egyesületének Halimba, Szóc, Nyirádi csoportja. Szintén civil szervezet keretein belül van lehetőség a gyermekekkel kapcsolatban felmerülő problémák megoldására például: Iskolai illetve Óvodai Szülők Közössége.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A településen található for-profit szervezet a Nyirád és Térsége Nagycsaládosainak Közhasznú Egyesülete. A támogató törekszik a nagycsaládosok támogatására.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

A helyzetelemzés előkészítésben részt vettek a településen dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési szakemberek. Módszere az online kapcsolattartás az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására, majd program tervezet véleményezésére koncentrált. A helyi esélyegyenlőségi program megvitatása helyi esélyegyenlőségi fórum keretében is megtörtént.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.

A honlapon az elfogadott dokumentum hozzáférhető lesz, amely alapján a nyilvánosság az esélyegyenlőségi folyamatokat, intézkedéseket megismerheti és így biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése.

Nyirád Község Önkormányzatának Képviselő - testülete nyilvános ülésen tárgyalja és fogadja el a Helyi Esélyegyenlőségi Programot.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	<ul style="list-style-type: none"> - Foglalkoztatás hiánya, munkanélküliség, megélhetési gondok - Szakképzetlenek számának csökkentése 	<ul style="list-style-type: none"> - Kompetenciáknak megfelelő munkahely teremtése - Oktatások, képzések
Gyermekek	<ul style="list-style-type: none"> - A tanulásban több segítség legyen elérhető - A dolgozó szülők nem tudják biztosítani a gyerekek felügyeletét a nyári szünetben 	<ul style="list-style-type: none"> - Nyári napközi megszervezése, kézműves szakkörök - tanoda, tanulást segítő délutáni foglalkozások
Idősek	<ul style="list-style-type: none"> - Digitális írástudás fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> - Informatikai képzések a korszerűbb műszaki cikkekhez kapcsolódóan (mobiltelefon, számítógép, internet) - Idősek Klubjába kifejezetten a nyugdíjas korosztály számára „IKT labor” berendezése: számítógépek, szélessávú internet, televízió, DVD lejátszó, magnó, ergonomikus bútorok
Nők	<ul style="list-style-type: none"> - Munkanélküli nők 	<ul style="list-style-type: none"> - Képzések szervezése a nők számára
Fogyatékkal élők	<ul style="list-style-type: none"> - Járdák és útburkolatok rossz minősége 	<ul style="list-style-type: none"> - Útburkolatok felújítása

A beavatkozások megvalósítói:

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	<ul style="list-style-type: none"> - Kompetenciáknak megfelelő munkahely teremtése - Oktatások, képzések 	<ul style="list-style-type: none"> - Munkaügyi központ - Programszervező, szakemberek, tanácsadó, civil szervezetek
Gyermekek	<ul style="list-style-type: none"> - Nyári napközi megszervezése - tanoda, tanulást segítő délutáni foglalkozások 	<ul style="list-style-type: none"> - Önkormányzat, pedagógusok, civil szervezetek
Idősek	<ul style="list-style-type: none"> - Képzés szervezése az idősek számára 	<ul style="list-style-type: none"> - Civil szervezetek, Oktatási intézmények
Nők	<ul style="list-style-type: none"> - Képzések szervezése a nők számára 	<ul style="list-style-type: none"> - Programszervező, képző, munkaügyi központ, mentor, pedagógusok
Fogyatékkal élők	<ul style="list-style-type: none"> - Útburkolatok felújítása 	<ul style="list-style-type: none"> - Önkormányzat, menedzsment, kivitelező cég

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák esélyegyenlősége és bánásmódja is megfelelő mértékben biztosított.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők anyagi helyzete és mindennapi megélhetése is jobb legyen.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek esélyegyenlőségét, és azt is, hogy javítsuk fejlődési esélyeiket.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek biztonságára.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén az egyenlő bánásmódot és az esélyegyenlőséget.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők esélyegyenlőségére.

Az intézkedési területek részletes kifejtése

Intézkedés címe:	Kompetenciáknak megfelelő munkahely teremtése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Foglalkoztatás hiánya, munkanélküliség
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: Érintettek feltérképezése Közép: Képzési csoportok létrehozása Hosszú távú: Munkanélküliség csökkentése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. tervezés 2. együttműködések kialakítása 3. kapcsolatépítés a foglalkoztatókkal 4. képzések
Résztevők és felelős	Programszervező, képző, foglalkoztató
Partnerek	Képző szerv, munkaügyi központ
Határidő(k) pontokba szedve	2022. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	folyamatos mentor jelenlét
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Egyéni passzivitás – motiváció
Szükséges erőforrások	Humán, pénzügyi, tárgyi

Intézkedés címe:	Oktatások, képzések a szakképzetlenek számának csökkentésére
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	szakképzetlenség
Célok - Általános megfogalmazás és	Rövid: Érintettek feltérképezése Közép: Képzési csoportok létrehozása

Nyirád Község Helyi Esélyegyenlőségi Programja

rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Hosszú távú: szakképzetlenség csökkentése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. tervezés 2. együttműködések kialakítása 3. kapcsolatépítés a foglalkoztatókkal 4. képzések
Résztevők és felelős	az oktatásban rész venni kívánt személyek, önkormányzat, civil szervezetek
Partnerek	Képző szerv, munkaügyi központ
Határidő(k) pontokba szedve	2022. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	Szakképzetlen regisztráltak száma, folyamatos adatfrissítés
Kockázatok és csökkentésük eszközei	Nem együttműködők, ennek elkerülése érdekében folyamatos tájékoztatás, motiválás
Szükséges erőforrások	pénzügyi, technikai, humán

Intézkedés címe:	Nyári napközi megszervezése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	A dolgozó szülők nem tudják biztosítani a gyerekek felügyeletét a nyári szünetben
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: szakemberek keresése, helyszínbiztosítás Közép: szolgáltatás ellátása, Hosszú távú: szolgáltatás fenntartása
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. igényfelmérés 2. feltételek biztosítása 3. szolgáltatás fenntartása
Résztevők és felelős	pedagógusok, önkormányzat
Partnerek	családsegítő szolgálat, oktatási intézmény

Nyirád Község Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Határidő(k) pontokba szedve	Minden év július és augusztus közötti időszakban 1 alkalom
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	tárgyi és személyi feltételek folyamatos biztosítása
Kockázatok és csökkentésük eszközei	programok hiánya – partnerek bevonása
Szükséges erőforrások	humán, tárgyi, pénzügyi

Intézkedés címe:	Képzések szervezése
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Munkanélküli nők
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: érintettek feltérképezése
	Közép: képzések realizálása
	Hosszú távú: munkanélküliség csökkentése
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. igényfelmérés
	2. képzés szervezése
	3. képzés realizálása
Résztevők és felelős	képző szervek, egyén
Partnerek	munkaügyi központ, önkormányzat, civil szervezetek
Határidő(k) pontokba szedve	2022. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	folyamatos mentorjelenlét
Kockázatok és csökkentésük eszközei	egyéni passzivitás- motiváció tanácsadással

Nyirád Község Helyi Esélyegyenlőségi Programja

Szükséges erőforrások	tárgyi, humán, pénzügyi
-----------------------	-------------------------

Intézkedés címe:	Képzések szervezése az idősek számára
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Digitális írástudás alacsony szintje
Célok - Általános megfogalmazás és rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Rövid: igényfelmérés
	Közép: oktatási szerv felkeresése
	Hosszú: képzések beindítása, és fenntartása
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. szintfelmérés
	2. helyszín biztosítása
	3. képzések lebonyolítása
Résztevők és felelős	művelődési ház, oktatási intézmények
Partnerek	civil szervezetek
Határidő(k) pontokba szedve	Évente egy – két alkalom. Igény esetén több is.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	folyamatos jelentkezés a képzésre, mely szolgáltatásbővítéssel érhető el
Kockázatok és csökkentésük eszközei	egyéni passzivitás - motiváció
Szükséges erőforrások	tárgyi, pénzügyi

Intézkedés címe:	Járda és útburkolatok felújítása
Feltárt probléma (kiinduló értékekkel)	Járda és útburkolatok rossz minősége
Célok - Általános megfogalmazás és	Rövid: pályázati lehetőségek feltárása és elkészítése
	Közép: felújítás végrehajtása

Nyirád Község Helyi Esélyegyenlőségi Programja

rövid-, közép- és hosszútávú időegységekre bontásban	Hosszú: karbantartás
Tevékenységek (a beavatkozás tartalma) pontokba szedve	1. állapotfelmérés 2. pályázat készítés 3. felújítás
Résztevők és felelős	önkormányzat, menedzsment
Partnerek	kivitelező cég
Határidő(k) pontokba szedve	2022. december 31.
Eredményességi mutatók és annak dokumentáltsága, forrása (rövid, közép és hosszútávon), valamint fenntarthatósága	folyamatos karbantartás javítás
Kockázatok és csökkentésük eszközei	pénzügyi forrás hiánya- aktív pályázat figyelés
Szükséges erőforrások	humán, pénzügyi

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEPIT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseibe a felhárított esélyegyenlőségi problémák megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1	Kompetenciák hiányának megnevezése	Foglalkoztatás hiánya, munkanélküliség	Munkanélküliség csökkentése	Gazdasági program, pályázat figyelés	Együttműködés kialakítása, kapcsolatiépítés a foglalkoztatók, tájékoztatók megszervezése	Programszervező, képző, foglalkoztató	2022. december 31.	Folyamatos mentor jelenlét A toborzáson a kiértékeltek minimum 15 %-a köteles részt venni.	Humán, pénzügyi, tárgyi 1 terem, eszközök és minimum 1 fő oktató biztosítása	Folyamatos mentor jelenlét
2	Oktatások, szakképzélenek számának csökkentése	szakképzetlenség csökkentése	szakképzetlenség csökkentése	Szociális rendelet	Tárgyi feltételek megteremtése	Önkormányzat, szakemberek	2022. december 31.	Rendszeres szervezés Mérhető adat: alkalmak	Humán, tárgyi, pénzügyi oktató terem biztosítása, továbbá segédeszközök nyújtása	Rendszeres szervezés
II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1	Nyári napközi megszervezése	Gyerekek felügyeletének hiánya	Szolgáltatás ellátása, fenntartása	Közoktatási esélyegyenlőségi terv	Feltételek biztosítása, szolgáltatás fenntartása	Pedagógusok, önkormányzat	Minden évben július augusztus között egy alkalom	Tárgyi személyi feltételek folyamatos biztosítása felmért gyermekek 90 %-a részt vesz a táborban	Humán, tárgyi, pénzügyi Terem vagy épület biztosítása, civil szervezetek felajánlása, oktatók étkeztetés biztosítása	Tárgyi személyi feltételek folyamatos biztosítása 5 év

Nyírád Község Helyi Esélyegyenlőségi Programja

III. A nők esélyegyenlősége										
Képzések szervezése	Munkanélküli nők	Munkanélküli és csökkentés	Gazdasági program	Képzés szervezése	Képző szervek, egyén	2022. december 31.	Folyamatos mentorjelenlét	Humán, tárgyi, pénzügyi	Folyamatos mentorjelenlét	
IV. Az idősek esélyegyenlősége										
2	Képzések szervezése az idősek számára	Digitális írástudás alacsony szintje	Képzések beindítása, és fenntartása	Szociális rendezet Iskola bevonásával, esetenként pályázati lehetőség	Helyszín biztosítása, képzés lebonyolítása	Művelődési ház, oktatási intézmények	Évente 1-2 alkalom, igény esetén akár 3 is.	Folyamatos jelentkezés a képzésre, mely szolgáltatásból vitéssel érhető el	Tárgyi, pénzügyi 1 fő oktató, 1 terem PC felszerelés,	Folyamatos jelentkezés a képzésre
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1	Járda és útburkolatok felújítása	Járda és útburkolatok rossz minősége	Felújítás végrehajtása, karbantartása	Gazdasági program	Pályázat készítés, felújítás	Önkormányzat, menedzsment	2022. december 31.	Folyamatos karbantartás javítás: a még le nem burkolt utak járdák portlanítása	Humán, pénzügyi 1 fő pályázatfigyelő, önértő	Folyamatos karbantartás javítás

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

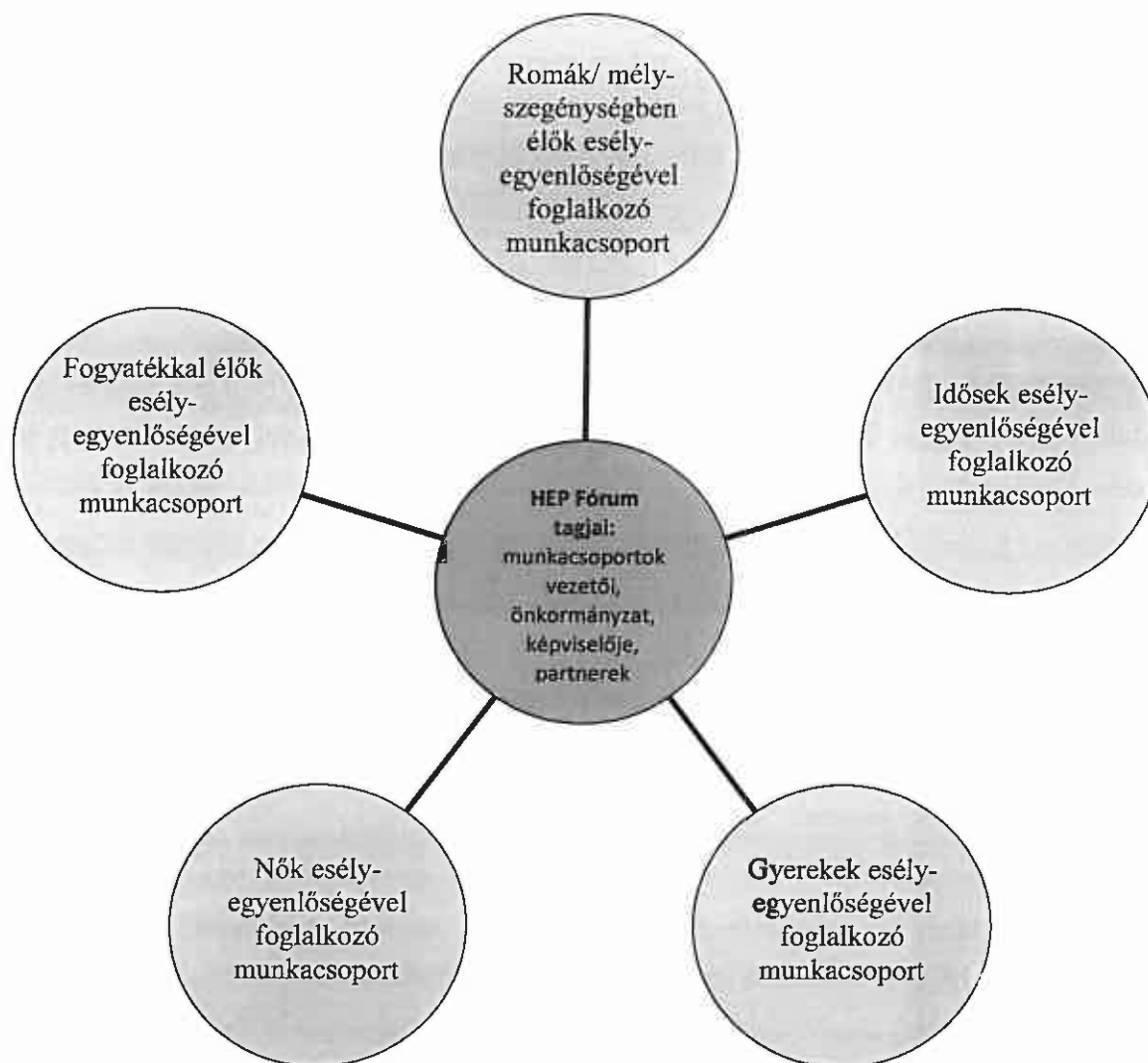
A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,

- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről **Nagy Gábor** felel.:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelősével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelősége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. A Nyirád község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

III. Ezt követően Nyirád község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 82/2018. (XI.29.) számú határozatával elfogadta.

Mellékletek:

2018. november 29.
dátum

.....
Aláírás

Nyirád Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

A partnerek a Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítési jegyzékében láthatók.

